

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana

T: 01 369 59 00
F: 01 369 59 01
E: gp.mk@gov.si
www.mk.gov.si

POROČILO

**o uspešnosti izvajanja Nacionalnega programa za
jezikovno politiko 2014–2018**

za leto 2014

1 Jezikovna politika 2014–2018

Sodobna slovenska jezikovna situacija zahteva preiščeno in dejavno jezikovno politiko, ki mora upoštevati zgodovinske danosti in tradicijo, obenem pa se soočati z novimi izzivi, ki jih prinašajo sodobne razmere. Jezikovna politika Republike Slovenije je razvojno naravnana in temelji na prepričanju, da so slovanska država, slovenski jezik in slovenska jezikovna skupnost vitalne in dinamične pojavnosti, ki se morajo ves čas razvijati in krepiti. Tista področja, ki so še posebej pomembna za ohranjanje vitalnosti, obsega in dinamičnosti slovenskega jezika, potrebujejo še posebno skrb in zagotavljanje izvajanja tistih ukrepov, ki bodo stanje po potrebi izboljšale. Ob tem se je treba zavedati, da je pravica posameznic in posameznikov do rabe svojega jezika obenem pomemben del uresničevanja temeljnih človekovih pravic, pomembno pa je tudi povezovanje v jezikovne skupnosti. Slovenska jezikovna politika si mora prizadevati za ustrezne ukrepe, s katerimi bo lahko zagotavljala, da bo slovenščina pri domačih govorcih ostajala prevladujoča prostovoljna izbira v čim večjem obsegu zasebne in javne rabe, kjer in kolikor izkušnje kažejo, da so nekateri govorce slovenščine pripravljene svoj materni jezik neupravičeno zapostavljati, pa se ne sme apriorno odpovedati možnosti zavezujočega pravnega predpisovanja rabe v določenih jezikovnih položajih.

Še pomembneje za nadaljnjo vitalnost in krepitev položaja slovenščine pa je pri govorcih slovenščine ozavestiti njeno polnofunkcionalnost ter s sistematičnim razvijanjem veščin, spretnosti in vednosti o sistemskih izraznih možnostih, ki jih ponuja slovenščina, vzgajati in spodbujati suverene, samozavestne in motivirane uporabnike slovenskega jezika, hkrati pa ga temeljiteje opremiti z vsem, kar za svoje delovanje potrebujejo vsi sodobni javni jeziki in njihovi govorce.

Slovenska jezikovna politika se tudi zaveda velikega pomena in odgovornosti, ki jo ima do vseh Slovencev, ki živijo ali delajo zunaj meja Republike Slovenije, obenem pa upošteva tudi vse govorce, ki jim slovenščina ni materni jezik (pripadniki madžarske in italijanske narodne skupnosti, romska skupnost, priseljenci ter vsi, ki prihajajo ali želijo prihajati znotraj ali zunaj meja Republike Slovenije v stik s slovenskim jezikom). Upoštevajoč to, si mora slovenska jezikovna politika prizadevati na eni strani za spodbujanje in rabo slovenskega jezika na vseh ravneh ter za vse ciljne skupine, po drugi strani pa mora pozornost namenjati tudi čim boljšemu sistemu poučevanja tujih jezikov ter njihovi ustrezni razpršenosti glede na kulturno-civilizacijske ter gospodarske potrebe Republike Slovenije.

Prav tako mora biti slovenska jezikovna politika še posebno občutljiva do govorcev s posebnimi potrebami. V tem okviru je zaradi specifik njihovega sporazumevanja posebna skrb namenjena gluhih (ter slovenskemu znakovnemu jeziku kot prvemu jeziku večine gluhih) ter vsem drugim osebam s posebnimi potrebami: slepim in slabovidnim, osebam s specifičnimi motnjami (kot so disleksija, slabše bralne in učne zmožnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebam z motnjo v duševnem razvoju.

In ne nazadnje: jezikovna politika, ki se izvaja v RS na podlagi sprejete Resolucije, mora jasno artikulirati potrebe in obveznosti države in visokošolskih ustanov za uveljavljanje in razvoj slovenščine kot jezika poučevanja/visokošolskega študija in znanstvenega/strokovnega jezika (posameznih strok) v visokošolskem prostoru. Obstoječa zakonodaja zagotavlja slovenščini status visokošolskega jezika in hkrati dopušča rabo tujih jezikov, za kar so določeni omejevalne okoliščine in postopki

sprejemanja takšnih odločitev. Omejevalne okoliščine pa so nejasne in v praksi omogočajo poljubne interpretacije. Zato je treba za vzpostavitev jezikovne politike v visokem šolstvu normalizirati jezikovno zavedanje, da slovenski jezik v terciarnem izobraževanju ni ovira za internacionalizacijo visokega šolstva. Resolucija predvideva jasen sistem ločevanja pri različnih oblikah študijskega bivanja študentov in visokošolskih učiteljev ter njihovega s tem povezanega vključevanja v visokošolski sistem Republike Slovenija.

Vse to predstavlja okvir nacionalnega programa za jezikovno politiko, ki ga je v obliki Resolucije o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 (v nadaljevanju Resolucija) julija 2013 sprejel Državni zbor RS. Prav ta Resolucija je obenem tudi podlaga za delovanje Medresorske delovne skupine za spremljanje izvajanja jezikovne politike.

1.1 Sprejem resolucije

Državni zbor RS je 15. julija 2013 sprejel Resolucijo o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2015 (Uradni list RS, št. 62/13). Z letom 2012 je namreč prenehala veljati Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007–2011, zato je Ministrstvo za kulturo RS začelo pripravljati novo resolucijo, ki naj bi začrtala strokovne smernice za jezikovnopolitične odločitve in ukrepe za naslednje petletno obdobje. V ta namen je bila aprila 2011 imenovana osemčlanska delovna skupina za oblikovanje osnutka in redakcijo besedila Nacionalnega programa za jezikovno politiko 2012–2016. Delovna skupina je z namenom čim širše vključenosti v pripravo resolucije povabila širok krog institucij s področja jezikovnega načrtovanja in politike. Nekateri od tistih, ki so poslali odgovore, mnenja, so podali soglasje k objavi svojih predlogov. Drugi, ki iz kakršnega koli razloga niso dobili priložnosti podati mnenja, so bili povabljeni k javni razpravi o resoluciji, ki je potekala v obdobju redakcije delovnega besedila.

Javna obravnava delovnega besedila resolucije je potekala od 1. junija do 15. julija 2012. S sklepom ministra je bila ustanovljena posebna Projektna skupina za področje slovenskega jezika. Projektna delovna skupina je podala pripombe k delovnemu besedilu in odzivom iz javne obravnave. Služba za slovenski jezik je po njihovih priporočilih, relevantnih odzivih iz javne razprave ter jezikovnopolitičnih smernicah ministrstva pripravila redakcijo besedila. Septembra 2012 so tako dopolnjeno delovno besedilo prejeli člani nove redne Strokovne komisije za slovenski jezik, ustanovljene s sklepom ministra 27. 8. 2012. Ta strokovna komisija je v dogovoru z vodstvom ministrstva in s sodelovanjem Službe za slovenski jezik pripravila redakcijo delovnega besedila resolucije.

O osnutku resolucije je februarja 2013 potekal drugi krog javne razprave, od februarja do maja 2013 pa medresorsko usklajevanje. Na podlagi odzivov iz javne razprave, zahtevnega medresorskega usklajevanja, dodatnih navodil Generalnega sekretariata vlade in interne verifikacije je Služba za slovenski jezik na Ministrstvu za kulturo pripravila končno besedilo predloga resolucije. Ministrstvo za kulturo je predlog resolucije predložilo Vladi Republike Slovenije, ta ga je potrdila na seji 23. 5. 2013 in ga predložila v obravnavo Državnemu zboru Republike Slovenije. Poslanke in poslanci Državnega zbora so 15. julija sprejeli Resolucijo o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018.

Slovenska jezikovna politika mora v naslednjem programskem obdobju zagotoviti ustrezen institucionalni in programski okvir za izdelavo takih jezikovnonačrtovalnih korakov, ki bodo dogovorno, strokovno kakovostno in operativno učinkovito uresničili

postavljene načelne cilje. Zato jezikovnopolitični program predvideva kot začetni izvedbeni korak za doseg ciljev oblikovanje dveh med seboj usklajenih, samostojnih in celovitih jezikovnonačrtovalnih nacionalnih dokumentov: Akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje in Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost.

1.2 Cilji, ki jih zasleduje jezikovna politika

Resolucija je predvidela cilje, ki naj bi jih jezikovna politika zasledovala in ki naj bi jih tudi medresorska delovna skupina preverjala, tudi prek letnih poročil. Resolucija vsak cilj posebej vsebinsko opredeli, izpostavi ukrepe, ki naj bi se izvedli za doseg določenega cilja, navede kazalnike, s katerimi naj bi bil cilj merljiv, ter predvidene učinke, ki naj bi jih z realizacijo cilja dosegli. Prav tako so določeni okvirna predvidena sredstva ter glavni nosilci, odgovorni za realizacijo posameznih ciljev ali posameznih ukrepov znotraj ciljev.

1.3 Cilji, ki naj bi jih v okviru jezikovne politike uresničili

1.3.1 Področje jezikovnega izobraževanja

Splošni cilji in ukrepi:

- uskladitev dejavnosti jezikovnega izobraževanja na vseh ravneh,
- zmožnost govorcev slovenščine za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij,
- ozaveščenost o različnosti sporazumevalnih potreb in načinov sporazumevanja,
- večjezikovna in medkulturna ozaveščenost,
- spremljanje jezikovnega stanja.

Slovenščina kot prvi jezik:

- razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje,
- razumljiv uradovalni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev,
- širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot prvem jeziku za zdomske otroke,
- usposabljanje učiteljev v dvo- in večjezičnih okoljih,
- širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti in področij rabe v slovenščini kot prvem jeziku v zamejstvu in izseljenstvu,
- optimizacija poučevanja in učenja slovenščine v zamejstvu in izseljenstvu.

Slovenščina kot drugi in tuji jezik:

- širjenje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot drugem in tujem jeziku.

Jezik manjšin in priseljencev v Republiki Sloveniji:

- zagotovitev pogojev za učinkovito jezikovno in siceršnjo družbeno integracijo govorcev manjšinskih jezikov.

Tuji jeziki:

- zagotavljanje kakovosti in optimizacija poučevanja ter učenja tujih jezikov.

Govorci s posebnimi potrebami:

- razvijanje sporazumevalne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku,

- omogočanje alternativnih poti sporazumevanja v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluho-slepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju,
- popularizacija pridobivanja zmožnosti za alternativne poti sporazumevanja pri drugih govorcih,
- izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini za govorce s posebnimi potrebami,
- vključevanje oseb s posebnimi potrebami v družbo.

Jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti:

- omogočanje prostega pretoka študentov in profesorjev,
- ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva,
- razvijanje sporazumevalne zmožnosti v strokovnem jeziku,
- izboljšanje položaja slovenščine kot jezika znanosti.

1.3.2 Jezikovna opremljenost

Splošni cilj:

- uskladitev dejavnosti pri načrtovanju in izvajanju Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost.

Jezikovni opis:

- temeljni opis sodobne knjižne/standardne slovenščine, specializirani jezikovni opisi, dialektološki, zgodovinsko- in primerjalnojezikoslovni opisi.

Standardizacija:

- izvajanje dejavnosti, s katerimi bodo govorcem slovenščine in tujim govorcem, ki se želijo naučiti slovenščine, zagotovljeni vsi pogoji, da se seznanijo z jezikovnim standardom in se sporazumevajo v skladu z njim.

Terminologija in večjezičnost:

- vzpostavitev infrastrukture ter izdelava prosto dostopnih večjezičnih in terminoloških virov in orodij za podporo učenju in poučevanju tujih jezikov in terminološkemu delu.

Jezikovne tehnologije:

- spodbujanje razvoja jezikovnih tehnologij za slovenski jezik, ki vključuje vzpostavitev potrebne infrastrukture ter izdelavo čim bolj prosto dostopnih virov in orodij.

Digitalizacija:

- spodbujanje digitalizacije in omogočanje prostega dostopa za vse obstoječe jezikovne vire in priročnike, ki predstavljajo kulturno dediščino oziroma znanstveno produkcijo, vezano na slovenski jezik.

Govorci s posebnimi potrebami:

- opremljenost oseb s posebnimi potrebami s specifičnimi jezikovnimi in jezikovnotehnološkimi pripomočki in orodji.

1.3.3 Formalnopravni vidiki slovenske jezikovne politike:

- zagotovitev raziskovanih in empiričnih podlag za učinkovito jezikovno politiko,
- zagotovitev pogojev za enakopravno javno rabo in razvoj italijanskega in madžarskega jezika na območjih, na katerih živi italijanska ali madžarska narodna skupnost.

1.3.4 Slovenščina kot uradni jezik EU:

- podpora države pri uporabi slovenščine kot uradnega jezika EU,
- promocija slovenskega jezika in kulture v EU.

Pri realizaciji ciljev ter posameznih ukrepov znotraj njih je pomembno tudi sprotno spremljanje njihovega uresničevanja. Prav spremljanje izvajanja teh ciljev je bil eden od razlogov za ustanovitev Medresorske delovne skupine za spremljanje izvajanja jezikovne politike RS.

2 Ustanovitev Medresorske delovne skupine za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije

S Sklepom Vlade RS št. 02401-6/2014/6 je bila 19. marca 2014 ustanovljena Medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije (v nadaljevanju: medresorska delovna skupina). Skupino sestavljajo javni uslužbenci iz tistih organov izvršilne oblasti in nosilcev javnih pooblastil, katerih dejavnost je najbolj neposredno povezana z jezikovnopolitičnimi vprašanji, v svojem delovanju pa je zavezana tako načelu odgovornosti kot operativnosti. S tem sta mišljeni po eni strani načelna odgovornost najvišjih predstavnikov ministrstev ter drugih vladnih služb za ustanovitev in delovanje skupine, po drugi strani pa konkretna in operativna odgovornost posameznih javnih uslužbencev kot stalnih sodelavcev skupine. Resolucija je tako določila, da morajo biti v medresorsko delovno skupino vključeni vsi tisti organi izvršilne veje oblasti in nosilci javnih pooblastil, katerih dejavnost je najbolj neposredno povezana z jezikovnopolitičnimi vprašanji. To so: Generalni sekretariat Vlade RS, Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Urad za razvoj izobraževanja), Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za zunanje zadeve, Ministrstvo za javno upravo (Upravna akademija), Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Služba Vlade RS za zakonodajo, Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije in Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.

Medresorsko delovno skupino tako sestavljajo:

- dr. Simona Bergoč, vodja Službe za slovenski jezik, vodja,
- Bronka Straus, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, članica,
- Rudi Merljak, Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, član,
- Tanja Dular, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, članica,
- Darja Erbič, Ministrstvo za zunanje zadeve, članica,
- akademik Niko Grafenauer, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, član,
- mag. Vesna Kalčič, Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti, članica,
- mag. Nina Legat Čož, Ministrstvo za javno upravo, Upravna akademija, članica,
- Barbara Miklavčič, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, članica,
- Marčela Novljan Lovrinčič, Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije, članica,
- dr. Primož Pristovšek, Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, član, in
- Vlasta Vičič, Javna agencija za knjigo Republike Slovenije, članica.

Po sklepu vlade o ustanovitvi medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja jezikovne politike:

- spremlja in spodbuja izvajanje ukrepov in doseganje ciljev iz nacionalnega programa,
- spremlja in spodbuja izvajanje ukrepov in doseganje ciljev akcijskih načrtov za jezikovno izobraževanje in jezikovno opremljenost,
- sprejema poročila o izvedenih ukrepih,
- po potrebi skrbi za koordinacijo izvajanja ukrepov, ki zahtevajo sodelovanje več vladnih organov ali nosilcev javnih pooblastil,

- daje pobude za spremembo zakonodaje s področja jezikovne politike,
- daje predloge in pobude v zvezi z nadaljnjim načrtovanjem jezikovne politike in
- skrbi za promocijo nacionalnega programa v javni upravi ter njegovo uveljavitev v javnosti.

Medresorska delovna skupina mora na podlagi Resolucije vsako leto pripraviti tudi letno poročilo o uspešnosti izvajanja nacionalnega programa in ga predstaviti Vladi RS. Vlada RS s poročilom seznani Državni zbor RS.

3 Poročilo o izvajanju jezikovne politike

Medresorska delovna skupina ugotavlja, da pristojna resorna ministrstva ter drugi pristojni organi ne namenjujejo zadostne pozornosti jezikovni politiki in uresničevanju ciljev ter ukrepov, h katerim jih zavezuje Resolucija. Prav tako ugotavlja, da vodstva ministrstev z Resolucijo ter njenimi usmeritvami na področju jezikovne politike niso seznanjeni v zadostni meri, to pa posledično pomeni manjšo pozornost do vsebin, ki jih Resolucija obravnava. Zaradi tega bi bilo treba na ravni vlade sprejeti dogovor o posebni skrbi (tako finančni kot vsebinski) za področje jezikovne politike.

Pristojnost:

Resolucija obsega časovno obdobje 2014–2018, to pomeni, da je njeno izvajanje šele v prvi fazi oz. da medresorska delovna skupina šele prvo leto preverja njeno uresničevanje. Upoštevajoč to dejstvo, je razumljivo, da se šele po določenem obdobju lahko ugotavljajo določene težave, s katerimi se srečujejo v Resoluciji navedeni nosilci. Nekatera ministrstva so pri poročanju o realizaciji ukrepov, ki so v njihovi pristojnosti, izpostavila, da pri določitvi prioritet na področju jezikovne politike čakajo sprejem obeh akcijskih načrtov, ki ju predvideva Resolucija in ki pomenita konkretizacijo v Resoluciji predlaganih ciljev in ukrepov.

Financiranje:

Resolucija pri vsakem posameznem cilju določa tudi okvirna sredstva, ki naj bi jih posamezni nosilci ciljev (in ukrepov znotraj njih) namenili za njihovo realizacijo. Medresorska delovna skupina ugotavlja, da pristojna ministrstva, čeprav jih Resolucija k temu zavezuje, ne namenjujejo posebnih sredstev znotraj lastnega proračuna oz. ne namenjujejo zadostnih finančnih sredstev za realizacijo navedenih ciljev. Večina organov tako ugotavlja, da večina v Resoluciji predlaganih ciljev za leto 2014 ni bilo realiziranih, če pa so bila, so bila realizirana v okviru rednih delovnih nalog in obveznosti, ki jih izvajajo posamezna ministrstva in organi. Ker pa resolucija ne predpostavlja, katere naloge se bodo realizirale v letu 2014, bo celostna ocena o njeni realizaciji možna šele na koncu programskega obdobja.

3.1 Poročila o realizaciji po posameznih organih

3.1.1 Javna agencija za knjigo RS

2.4 Slovenščina kot uradni jezik Evropske unije

Cilji: Promocija slovenskega jezika in kulture v EU

Ukrep: Krepitev obstoječih mehanizmov za sistematično prevajanje in EU-promocijo in/ali distribucijo prevodov slovenskih literarnih del v evropske jezike in vzpostavljanje novih pristopov za povečanje učinkovitosti na tem področju

Izvedba:

Mednarodno sodelovanje pokriva zelo raznolike oblike delovanja Javne agencije za knjigo RS (JAK). Skupni cilji so podpora organizaciji in organizacija kakovostnih, prepoznavnih in inovativnih projektov ter programov, namenjenih trajnemu umeščanju slovenskega leposlovja in humanistike v tujini, spodbujanje promocije in uveljavljanja avtorjev in njihovih del v tujini, spodbuda prevajanju kakovostnih in prepoznavnih slovenskih del v tuje jezike, povečanje prepoznavnosti slovenske ustvarjalnosti v tujini, trajno umeščanje slovenskega leposlovja in humanistike v širši mednarodni prostor, medkulturno sodelovanje ter izboljšanje pogojev za ustvarjanje.

Delovanje JAK na mednarodnem področju lahko v grobem razdelimo na dva segmenta, in sicer na sofinancirane programe in projekte zunanjih izvajalcev ter programe in projekte JAK. Podrobnejša delitev ima sedem ločenih področij:

- 1) letni projektni razpisi: za prevode v tuje jezike in za vzorčne prevode v tuje jezike;
- 2) sodelovanje na mednarodnih knjižnih sejmi (vsako leto nacionalna stojnica v Leipzigu, Bologni in Frankfurtu, občasni nastopi s stojnico in programom na drugih sejmi, in sicer v Beogradu, Budimpešti, na Dunaju, v Moskvi, Pragi, Sofiji);
- 3) organizacija mednarodnega prevajalskega seminarja slovenske literature (5-dnevni seminar tujim prevajalcem omogoča vpogled v aktualno stanje slovenske sodobne književnosti in možnost sodelovanja s slovenskimi avtorji, kritiki, založniki, predavatelji in drugimi akterji s področja knjige. Z izvajanjem seminarja se dosegajo temeljni cilji, in sicer povečanje števila izidov knjižnih objav vrhunskih prevodov, boljša informiranost prevajalcev ter tesnejše sodelovanje na vseh nivojih.);
- 4) priprava promocijskih gradiv v tujih jezikih (katalog avtorjev, ilustratorjev in založnikov Bologna, knjižice vzorčnih prevodov, promocijski letaki posamičnih avtorjev, letaki o oblikah sofinanciranja, sezname založnikov);
- 5) sodelovanje z mednarodnimi inštitucijami in mrežami (mreže Traduki, Goudfazant in LAF, sodelovanje z mednarodnimi knjižnicami, izvajalci festivalov, organizatorji sejmov ter založniki) ter
- 6) sodelovanje s slovenskimi institucijami doma in v tujini (ministrstva, slovenska veleposlaništva v tujini, Skica, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, lektorati, izobraževalne ustanove in založniki).

JAK vsako leto izvaja številne aktivnosti na področju mednarodnega sodelovanja. Pomembno je sodelovanje v mednarodni mreži Traduki, prek katere vzdržujejo stike s partnerji v Nemčiji, Avstriji in Švici ter sodelujejo v mednarodnih projektih na nemškem govornem območju in območju jugovzhodne Evrope. Mreža je evropska povezava za literaturo in knjige, v kateri sodelujejo Albanija, Avstrija, Bolgarija, Bosna in Hercegovina, Črna gora, Hrvaška, Kosovo, Liechtenstein, Makedonija, Nemčija, Romunija, Slovenija, Srbija in Švica. Traduki izvaja program za podporo prevodov

leposlovja, sodobne strokovne literature ter otroških in mladinskih del iz 20. in 21. stoletja in je namenjen izmenjavi med sodelujočimi. Mreža je nastala na pobudo Ministrstva za evropske in mednarodne zadeve Republike Avstrije, Ministrstva za zunanje zadeve Zvezne republike Nemčije, Švicarske kulturne fundacije Pro Helvetia, KulturKontakta Austria, Goethe-Instituta in S. Fischer Stiftung.

JAK sodeluje z mrežo Literature Across Frontiers (LAF) in krepí stike z mrežo Goudfazant, ki povezuje mednarodne ustanove za promocijo literature. Povezali so se tudi s Stiftung Lesen, mrežo za spodbujanje branja, nadaljujejo sodelovanje z mednarodno mladinsko knjižnico v Münchnu.

Delegacija JAK se je udeležila prve konference javnih financerjev s področja knjige, ki je na pobudo francoskega ministrstva za kulturo ter francoske nacionalne agencije za knjigo (Centre national du Livre) potekala v Parizu.

JAK krepí tudi sodelovanje s slovenskimi ambasadami, konzulati in lektorati slovenskega jezika po svetu, posebej z dunajsko SKICO, to se odraža v intenzivnejši prisotnosti slovenskih avtorjev v tujini. Na področju mednarodnega sodelovanja koordinacija aktivnosti poteka tudi v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo ter Ministrstvom za zunanje zadeve, zlasti pri različnih oblikah promocije slovenske literature v tujini.

V letu 2014 je JAK organizirala nacionalno predstavitev (nacionalno stojnico) na petih pomembnih knjižnih sejmih, v Bologni, Leipzigu, Frankfurtu, Pragi (v povezavi s slovenskim lektoratom) in Moskvi (v povezavi s Forumom slovanskih kultur).

V začetku leta 2014 je JAK pripravil nova promocijska gradiva, med drugim katalog s predstavitvijo avtorjev in ilustratorjev za otroke in mladino za sejem v Bologni, predstavitvene materiale za posamezne avtorje, posebej gradiva s prevedenimi odlomki iz del avtorjev, ki so nastopili na knjižnem sejmu v Leipzigu, nove letake je tako dobilo osem avtorjev. Prav tako so v začetku leta 2014 pripravili brošure z vzorčnimi prevodi za štiri avtorje, ki so bili v letu 2013 obravnavani na prevajalskem seminarju. Pripravljajo tudi brošure za avtorje, ki so bili gostje seminarja leta 2014.

V letu 2014 so ponovno sodelovali pri pripravi nastopa in promocijskih gradiv mladega slovenskega ustvarjalca (Jasmin Frelih) na knjižnem sejmu v Budimpešti v okviru t. i. First Novel Festivala v sodelovanju s slovensko ambasado.

Na pobudo Ministrstva za zunanje zadeve in Ministrstva za kulturo je JAK z javnim razpisom za sofinanciranje kulturnega projekta podpore Slovenske čitalnice v Gradcu v letu 2014 posebej podprla promocijo slovenskega književnega ustvarjanja in avtorjev ter podpira pretok ustvarjalcev in izmenjave med slovenskim in avstrijskim kulturnim prostorom.

Z razpisom za sofinanciranje kulturnih projektov mobilnosti JAK omogoča udeležbo slovenskih avtorjev na vabljenih nastopih na javnih kulturnih prireditvah v tujini. Z razpisom za izbor kulturnih projektov na področju rezidenčnih štipendij JAK sofinancira organizacijo in izvedbo rezidenčnih štipendij v tujini, namenjenih vrhunskim in perspektivnim avtorjem leposlovnih in esejističnih del, tako da vsako leto v tujino odide vsaj sedem avtorjev. Z razpisom za sofinanciranje vzorčnih prevodov v tuje jezike JAK slovenskim avtorjem omogoča vzpostavitev prvega stika tuje javnosti s prevodi slovenskih besedil v tuje jezike.

V letu 2014 je JAK sofinancirala:

- 59 prevodov knjižnih del slovenskih avtorjev v tuje jezike v višini 99.412,00 evrov,

- 37 vzorčnih prevodov knjižnih del slovenskih avtorjev v tuje jezike v obsegu po 16 strani oz. 1 avtorske pole ali 100 verzov oz. 5 pesmi v višini 17.233,00 evrov,
- 32 obiskov slovenskih ustvarjalcev v tujini, mobilnost, v višini 15.843,00 evrov.

3.1.2 Generalni sekretariat Vlade RS

Cilji: Razumljiv uradovalni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev

Izvedba:

Generalni sekretariat Vlade RS (GSV) jezikovno izobraževanje izvaja interno za zaposlene v generalnem sekretariatu, za realizacijo celotnega cilja kot takega pa ni pristojen.

3.1.3 Ministrstvo za javno upravo – Upravna akademija

Upravna akademija, pristojna za stalni in sistematični razvoj usposobljenosti in znanja javnih uslužbencev, ugotavlja, da ne razpolaga z zadostnimi sredstvi, s katerimi bi lahko zagotavljala ustrezno izobraževanje javnih uslužbencev na področju jezikovne politike, kot to predvideva Resolucija.

Cilji: Razumljiv uradovalni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev

Ukrep: dopolnjevanje in razširitev priročnika Jezik in oblika dopisa v skladu s celotno grafično podobo državne uprave, ki ga je izdalo Ministrstvo za javno upravo (Direktorat za javni sektor – Upravna akademija) po zgledu Evropske komisije

Izvedba:

Upravna akademija je pripravila omenjeni priročnik, ki ga sicer ne dopolnjuje v tekstualni obliki, ga pa dopolnjuje glede na potrebe in vprašanja javnih uslužbencev na rednih usposabljanjih in v pisnih odgovorih. Če se bo ugotovila nuja za njegovo dopolnitev, pa bo to tudi storila.

Ukrep: dodatno jezikovno izobraževanje za javne uslužbenke in uslužbence in njihovo ozaveščanje o družbeni vlogi slovenskega jezika, med drugim tudi na specifičnih področjih, kot je neseksistična in spolno občutljiva raba jezika

Izvedba:

Jezik in oblika besedil je seminar v organizaciji in izvedbi Upravne akademije Ministrstva za javno upravo, ki se ga je v letu 2014 udeležilo 140 javnih uslužbencev. Cilji seminarja so: izboljšati jezikovno in oblikovno podobo besedil v javni upravi, odpraviti pogoste napake ter rešiti tekoča jezikovna vprašanja in težave. Na seminarju se udeleženci seznanijo s pravopisnimi in slovničnimi pravili (velika začetnica, ločila, sklanjanje težavnejših besed in zvez, trpnik), z neustrezno rabo nekaterih besed in izrazov ter z obliko besedil v javni upravi. Seminar je v rednem programu Upravne akademije.

Ukrep: *ciljno jezikovno usposabljanje za javne uslužbence kot obvezni del pripravništva (Upravna akademija)*

Izvedba:

Pripravništvo sicer še ni uvedeno, obstaja pa usposabljanje javnih uslužbencev, ki prvič vstopijo v delovno razmerje v javni upravi. Če s spremembo zakonodaje (Zakon o javnih uslužbencih) pripravništvo ne bo uvedeno, bo Upravna akademija v sedanje Usposabljanje za imenovanje v naziv uvedla tudi slovenski jezik.

3.1.4 Urad Vlade RS za narodnosti

Cilj: Zagotovitev pogojev za učinkovito jezikovno in siceršnjo družbeno integracijo govorcev manjšinskih jezikov

Ukrep v (delni) pristojnosti urada: *Promocija jezikov avtohtonih narodnih skupnosti, romske skupnosti, ostalih manjšin in priseljencev na področju vzgoje in izobraževanja, informiranja in medijske dejavnosti, kulturne dejavnosti in znanstvenega raziskovanja*

Izvedba:

Na področju romske skupnosti je Urad Vlade RS za narodnosti v letu 2014 izvedel javni razpis za sofinanciranje lokalnih romskih radijskih oddaj v letu 2014 (JR-LRRO2014), javni razpis za sofinanciranje delovanja romskih zvez v letu 2014 (JR-DRZ2014) ter javni razpis za sofinanciranje delovanja romskih društev v letu 2014 (JR-DRD2014).

Predmet javnega razpisa za sofinanciranje lokalnih romskih radijskih oddaj v letu 2014 (JR-LRRO2014) je bil sofinanciranje lokalnih romskih radijskih oddaj v letu 2014, ob spoštovanju ciljev javnega razpisa, ki so spodbujanje priprave in predvajanja lokalnih romskih oddaj v smeri uravnoteženega prikazovanja romske tematike z različnih zornih kotov (z vidika Romov, večinskega prebivalstva, državnih organizacij, države, lokalne skupnosti, mednarodne javnosti, strokovne javnosti), utrjevanja in ohranjanja narodne, jezikovne ter kulturne identitete Romov, vključevanja Romov v pripravo in predvajanje oddaj, vplivanja na večinsko prebivalstvo v smislu (večje) tolerantnosti do Romov in njihovih vrednot ter spodbujanje Romov k spoštovanju vrednot večinskega prebivalstva in vključevanja pozitivnih primerov medsebojnega sobivanja v lokalnem okolju. Skupaj je bilo razdeljenih 30.100,00 evrov.

Predmet javnega razpisa za sofinanciranje delovanja romskih zvez v letu 2014 (JR-DRZ2014) je bil sofinanciranje kontinuiranega delovanja romskih zvez v Republiki Sloveniji v letu 2014, ob spoštovanju ciljev javnega razpisa, ki so spodbujanje aktivnega delovanja organizirane romske skupnosti na področju ohranjanja in krepite identitete pripadnikov skupnosti, na področju medsebojnega povezovanja in sodelovanja različnih delov skupnosti, na področju ozaveščanja in boja proti diskriminaciji in nestrpnosti ter na področju informativne dejavnosti. Skupaj je bilo razdeljenih 181.103,31 evra.

Predmet javnega razpisa za sofinanciranje delovanja romskih društev v letu 2014 (JR-DRD2014) je bil sofinanciranje delovanja romskih društev v Republiki Sloveniji v letu 2014, ob spoštovanju ciljev javnega razpisa, ki so spodbujanje aktivnega delovanja romskih društev na področju ohranjanja in krepite identitete pripadnikov skupnosti, na

področju medsebojnega povezovanja in sodelovanja različnih delov skupnosti, na področju ozaveščanja in boja proti diskriminaciji in nestrpnosti ter na področju aktivnega vključevanja v projekte v korist romske skupnosti. Skupaj je bilo razdeljenih 56.000,00 evrov.

Na področju informativne dejavnosti madžarske narodne skupnosti od leta 1993 deluje Zavod za informativno dejavnost madžarske narodnosti. Zavod z izdajanjem tednika Népújság kot edinega tiskanega medija v madžarskem jeziku v Republiki Sloveniji in drugih publikacij pomembno vpliva na ohranjanje identitete in razvoj madžarske narodne skupnosti v Sloveniji. S svojim poslanstvom obveščanja pripadnikov madžarske narodne skupnosti v Sloveniji v njihovem maternem jeziku, ohranjanja in razvoja jezika in kulture ter krepitve in razvoja stikov z matičnim narodom ter pripadniki madžarske narodne skupnosti, živečih v drugih državah, pomembno vpliva na počutje, obstoj in razvoj madžarske narodne skupnosti v Sloveniji. Poleg tega skrbi za ohranjanje, razvoj in promocijo madžarskega jezika in kulture. V letu 2014 je zavodu v ta namen Urad Vlade RS za narodnosti zagotovil 288.400,00 evrov.

Na področju italijanske narodne skupnosti Republika Slovenija sofinancira dejavnosti ustanov italijanske narodnosti, ki imajo sedež v Republiki Hrvaški in so skupnega pomena za italijansko narodno skupnost v Republiki Sloveniji in Republiki Hrvaški. Založba EDIT deluje zaradi uresničevanja posebnih potreb pripadnikov italijanske narodne skupnosti na področju informiranja, javnega sporočanja in časopisno-založniške dejavnosti ter izdaje šolskih učbenikov in knjig in ponudbe drugih informativnih, kulturnih in založniških storitev za italijansko narodno skupnost. Založba tako izdaja dnevnik La Voce del Popolo, dvotednik Panorama, literarno revijo La Battana, otroški list Arcobaleno, učbenike itd. V letu 2014 je založbi v ta namen Urad Vlade RS za narodnosti zagotovil 156.500,00 evrov.

Kopraska redakcija dnevnika La Voce del Popolo deluje v okviru agencije A.I.A – Jadranska informativna agencija. V letu 2014 je agenciji v ta namen Urad Vlade RS za narodnosti zagotovil 76.500,00 evrov.

Italijanska Drama je poklicno gledališče, ki deluje v sklopu Hrvaškega narodnega gledališča Ivan Zajc na Reki in poleg predstav v matični hiši gostuje na celotnem ozemlju, kjer živi italijanska manjšina. V letu 2014 ji je v ta namen Urad Vlade RS za narodnosti zagotovil 24.600,00 evrov.

Središče za zgodovinska raziskovanja v Rovinju je dokumentacijski in raziskovalni center, ki sistematično zbira gradivo o istrski zgodovini in njeni etnični strukturi, njegova knjižnica in dokumentacija pa sta odprti vsem, ki se ukvarjajo s to tematiko. V letu 2014 je središču v ta namen Urad Vlade RS za narodnosti zagotovil 47.700,00 evrov.

Urad Vlade RS za narodnosti zagotavlja tudi sofinanciranje delovanja oz. programov krovnih organizacij romske skupnosti ter italijanske in madžarske narodne skupnosti v Sloveniji, ki v okviru svojih aktivnosti prispevajo k promociji jezikov in kulturne dejavnosti samih skupnosti. V letu 2014 je Urad Vlade RS za narodnosti organizacijam zagotovil 388.800,00 evrov.

Ukrep v (delni) pristojnosti urada: *Zagotovitev ustreznega prostora v programih javnih medijev v jezikih govorcev, katerih prvi jezik ni slovenščina in ki takega prostora še nimajo in si takšne prisotnosti v medijih želijo*

Izvedba:

V okviru Javnega zavoda RTV Slovenija se pripravljajo radijske in televizijske oddaje za romsko skupnost. Na Radiu Slovenija pripravljajo tedensko oddajo »Naše poti/Amare Droma«. V oddaji, ki jo pripravljajo Romi sami, objavljajo portrete, reportaže, dnevno spremljajo dogajanje in problematiko življenja Romov v Sloveniji in o tem poročajo. Cilj oddaje je seznanjanje poslušalstva s problematiko romske skupnosti v Sloveniji, reševanje njihovih problemov, vključitev v izobraževalni sistem, izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev ter promocija kulturne dejavnosti. V murskosoboškem studiu TV Slovenija nastaja oddaja »Kaj govoriš = So vakeres?«, ki jo prav tako snujejo in pripravljajo Romi. V okviru oddaj pozornost namenjajo družbeni participaciji Romov, romskemu etničnem izročilu, izobraževanju in zaposlovanju Romov, predstavitvi slovenskih romskih naselij ipd. Radijske in televizijske oddaje dodatno sofinancira tudi država (Urad Vlade RS za narodnosti), in sicer na podlagi Zakona o Radioteleviziji Slovenija (Uradni list RS, št. 96/05) ter Zakona o medijih (Uradni list RS, št. 110 in nasl.).

V letu 2014 je bilo v ta namen od Urada Vlade RS za narodnosti zagotovljenih 183.000,00 evrov.

V okviru Javnega zavoda RTV Slovenija se pri Regionalnem RTV centru Koper/Capodistria ter pri Regionalnem RTV centru Maribor – Studio madžarskih programov Lendava pripravljajo redni dnevni radijski in televizijski programi za italijansko oziroma madžarsko narodno skupnost.

Osnovno strukturo programa Radia Capodistria, radijskega programa za italijansko narodno skupnost, predstavljajo radijski dnevnik in poročila ter tematske informativne oddaje, oddaje, namenjeni kulturi, razvedrilu in glasbi. V programu so zastopani manjšinska problematika, problematika čezmejnega sodelovanja s posebnim poudarkom za bližnjo deželo Furlanijo - Julijsko krajino in celoten spekter vsebin, pomembnih za italijansko narodno skupnost. Oddaje in projekti televizijskega programa za italijansko narodno skupnost so namenjeni spodbujanju sobivanja in kulturne izmenjave v večetničnem, večkulturnem prostoru ter evropskem čezmejnem prostoru. Radijski program za madžarsko narodno skupnost na področju informativnih vsebin največ prostora nameni lokalnim in regijskim novicam. Geografska razprostranjenost poslušalcev pa vedno bolj narekuje pokrivanje dogodkov v širši regiji. Dopolnjujejo jih servisne, svetovalne, glasbene in razvedrilne oddaje. V TV-studiu Lendava nastaja televizijski program za madžarsko narodno skupnost, s katerim se pokrivajo vsa področja delovanja prebivalstva, ki živi na tem območju. Programe narodnih skupnosti dodatno sofinancira tudi država (Urad Vlade RS za narodnosti), in sicer na podlagi Zakona o Radioteleviziji Slovenije (Uradni list RS, št. 96/05).

V letu 2014 je bilo v ta namen od Urada Vlade RS za narodnosti zagotovljenih 1.392.237,00 evrov.

3.1.5 Slovenska akademija znanosti in umetnosti

Slovenska akademija znanosti in umetnosti (SAZU) je za realizacijo ukrepov, katerih izvedba je v njihovi pristojnosti, namenila 154.755 evrov. Sredstva so bila uporabljena za sofinanciranje izdelave Slovarja sinonimov slovenskega jezika, priprave druge izdaje Slovarja slovenskega knjižnega jezika, priprave koncepta za novi slovar slovenskega knjižnega jezika in izvedbe aplikativnega raziskovalnega projekta Teoretični in praktični vidiki terminologije v povezavi s spletnimi terminološkimi viri, pri

čemer za realizacijo nekaterih ukrepov niso zagotovili dodatnih finančnih sredstev, temveč so jih realizirali v okviru rednih nalog oz. v okviru projektov, ki jih izvaja SAZU.

3.1.6 Ministrstvo za zunanje zadeve

2.4 Slovenščina kot uradni jezik Evropske unije

Cilj: Podpora države pri uporabi slovenščine kot uradnega jezika EU

Ukrep: Nadaljevanje nalog iz prejšnje resolucije v zvezi s terminologijo oziroma nadaljevanjem prizadevanj za vzpostavitev nacionalnega mehanizma za potrjevanje terminologije Evropske unije

Izvedba:

Realizacija se bo lahko začela, ko bo potrjen Akcijski načrt za jezikovno opremljenost, takrat pa je treba natančno definirati, kdo je glavni nosilec, kdo financer (pravočasno, da se lahko sredstva načrtujejo v proračunu). Glavni nosilec mora nato ob podpori Ministrstva za kulturo koordinirati delo sonosilcev.

Načrtovanih 10.000 evrov pod postavko MZZ – Izvajanje nalog iz resolucije NPJP 2014–2018: stroški zunanjih strokovnjakov in druge aktivnosti, povezane z uporabo slovenščine kot uradnega jezika EU – 18DU-13-3.4 – je bilo prerazporejenih za druge potrebe. Za leto 2015 in 2016 je načrtovanih 10.000 evrov za realizacijo te postavke.

3.1.7 Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

2.1.7 Govorci s posebnimi potrebami

Cilj: Razvijanje sporazumevalne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku

Ukrep: stalno/sprotno izobraževanje tolmačev slovenskega znakovnega jezika

Izvedba:

Realizacijo tega ukrepa izvaja zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik, financiranje zavoda pa je urejeno z rednimi letnimi pogodbami.

Ukrep: usposabljanje tolmačev za slovenski znakovni jezik

Izvedba:

Realizacijo tega ukrepa izvaja zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik, financiranje zavoda pa je urejeno z rednimi letnimi pogodbami.

3.1.8 Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

Sredstva, ki jih je ministrstvo namenilo za realizacijo ciljev in ukrepov znotraj Resolucije, so večinoma sredstva, ki se za opisane aktivnosti namenjajo v okviru

izvajanja rednih nalog Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) (na podlagi sprejete nacionalne zakonodaje in mednarodnih obveznosti RS), dodatna sredstva za izvajanje uresničevanja Resolucije pa niso bila predvidena v proračunu RS za leto 2014. Večina sredstev za promocijo romske skupnosti v okviru vzgojno-izobraževalnih zavodov (VIZ) so črpana iz evropskih skladov.

2.1 Jezikovno izobraževanje

Cilj: Spremljanje jezikovnega stanja

Ukrep: sistematično spremljanje bralne in funkcionalne pismenosti ter spodbujanje raziskav o slabostih, prednostih in izzivih jezikovne politike in izobraževanja s poudarkom na pismenosti

Izvedba:

- posvet, ki ga je organiziral MIZŠ februarja 2014, na katerem so sodelovali različni strokovnjaki – namen posveta je bil izoblikovanje predlogov za nadaljnje delo. Ob tej priložnosti je bil izdan zbornik prispevkov z naslovom Za dvig bralne pismenosti. Zbornik prispevkov strokovnega tematskega razgovora na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport;
- imenovanje Delovne skupine za pregled in dopolnitev Nacionalne strategije za razvoj bralne pismenosti (NSRP) julij 2014 – prvi sestanek je bil sklican februarja 2015. Naloga delovne skupine: pregled in dopolnitev ter spremljanje izvajanja NSRP.

Za spodbujanje bralne kulture, ki se tudi povezuje s področjem bralne pismenosti, Javna agencija za knjigo pripravlja vsakoletni nacionalni projekt Rastem s knjigo za osnovne in srednje šole. Partnerji pri tem projektu so: Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo pri Mestni knjižnici Ljubljana (MKL), Zavod RS za šolstvo, Združenje splošnih knjižnic, Sekcija šolskih knjižnic pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije (ZBDS), Društvo šolskih knjižničarjev Slovenije in Društvo slovenskih pisateljev. JAK kot nosilka projekta izvaja projekt skupaj s splošnimi knjižnicami, slovenskimi osnovnimi in srednjimi šolami, osnovnimi šolami s prilagojenim programom, zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter osnovnimi in srednjimi šolami v zamejstvu. Z vsakoletnim in kontinuiranim izvajanjem projekta, ki je vezan na šolsko leto, šolarje sedmih razredov OŠ in dijake 1. letnikov srednjih šol motivirajo k branju slovenskih (domačih) avtorjev mladinskega leposlovja in spodbujajo njihovo obiskovanje splošnih knjižnic. Vsak sedmošolec/dijak prejme na razpisu izbrano knjigo ob organiziranem letnem obisku najbližje splošne knjižnice, ki je vključen v letni delovni načrt slovenskih osnovnih šol. Knjige dobijo tudi učenci šol v zamejstvu. Obisk knjižnice vključuje spoznavanje knjižničnega informacijskega znanja, seznanjanje z najnovejšim mladinskim leposlovjem ter predstavitev avtorjev in knjige.

2.1.3 Slovenščina kot prvi jezik

Cilj: Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje

Ukrep: seznanjanje ravnateljcev in učiteljev z nacionalno jezikovno politiko na področju slovenščine kot prvega jezika

Izvedba:

- redna srečanja ravnateljev vzgojno-izobraževalnih zavodov po območnih enotah Zavoda RS za šolstvo (OE ZRSS) (8),
- nacionalna konferenca Jeziki v izobraževanju 11. aprila 2014 v organizaciji ZRSS (plenarna predavanja),
- strokovni prispevki v reviji ZRSS Slovenščina v šoli (št. 3–4, 2014),
- predstavitev akcijskega načrta na strokovnem izobraževanju srednješolskih učiteljev slovenščine 21. in 22. avgusta 2014 (2),
- informacija o Akcijskem načrtu za izobraževanje (ANJI) na srečanjih študijskih skupin osnovnošolskih učiteljev slovenščine oktobra in novembra 2014 (28).

Ukrep: *nadaljevanje aktivnosti v zvezi z izpopolnjevalnem učnih načrtov, učnih gradiv in učnih pristopov*

Izvedba:

Priprava predloga posodobljenega učnega načrta za predmet slovenščina v osnovni šoli v skladu s smernicami Nacionalnega programa za jezikovno politiko (NPJP) in pripombami učiteljev ter strokovne javnosti.

Ukrep: *prenova oziroma izdelava učnih gradiv v klasični in e-obliki*

Izvedba:

(Še nepotrjeni) E-učbeniki za slovenščino v 8. in 9. razredu OŠ ter 1. letniku gimnazije, ki so nastali v okviru projekta E-šolska torba.

Ukrep: *izdelava seznama strokovnih izrazov za jezikovni pouk v osnovni in srednji šoli v slovenščini in tujih jezikih*

Izvedba:

- predlog projekta Povezovanje pouka slovenščine z drugimi jeziki v izobraževanju,
- projekt OUTJ 2013-15: Dodatno strokovno usposabljanje učiteljev tujih jezikov in slovenščine za izvajanje medjezikovnih povezav (24-urni program).

Ukrep: *posodabljanje didaktičnih pristopov k učenju jezika in vzpodbujanje projektov, ki vključujejo medpredmetno povezovanje tujih jezikov in drugih predmetov s poukom slovenščine*

Izvedba:

- Letni seminar za učitelje slovenščine v evropskih šolah s sedežem v Bruslju 19. avgusta 2014 (sekundarna stopnja) in 21. avgusta 2014 (primarna stopnja izobraževanja),
- projekt OUTJ 2013-15: Izdelane strokovne podlage (za šole in učitelje) za medpredmetno povezovanje tujih jezikov in drugih predmetov (razvijanje strokovnih pismenosti v TJ); Dodatno strokovno usposabljanje učiteljev tujih jezikov in drugih predmetov za timski pristop k razvijanju strokovnih pismenosti v TJ (24-urni začetni program in 24-urni nadaljevalni program).

Ukrep: *spodbujanje uvajanja inovativnih pristopov k učenju in poučevanju slovenščine kot prvega jezika*

Izvedba:

- seminarji in usposabljanja za učitelje slovenščine, razpisani v Katalogu nadaljnega izobraževanja in usposabljanja ZRSS za š. l. 2013/2014 in 2014/2015 (16) – posodobitveni seminarji in dodatna ponudba,
- študijske skupine za OŠ v aprilu 2014 (v spletni učilnici) in oktobru/novembru (28) in SŠ (2 izpeljavi),
- Slovenski slavistični kongres 3. in 4. oktobra 2014 v organizaciji SD Slovenije,
- razvojno delo na predmetu slovenščina v projektih Učenje učenja (OE Ljubljana in Kranj), Bralna pismenost (po OE ZRSS), Preizkušanje e-gradiv in e-storitve,
- izobraževanje na daljavo, svetovalne storitve po enotah OE.

Ukrep: *spodbujanje stalnega strokovnega izpopolnjevanja učiteljev slovenščine na jezikovnem in didaktičnem področju*

Izvedba:

Gl. zgoraj.

Ukrep: *usposabljanje učiteljev tujih jezikov na področju slovenščine in učiteljev slovenščine na področju tujih jezikov*

Izvedba:

Projekt OUTJ 2013-15: Dodatno strokovno usposabljanje učiteljev tujih jezikov in slovenščine za izvajanje medjezikovnih povezav in strokovno usposabljanje učiteljev tujih jezikov in drugih predmetov za timski pristop k razvijanju strokovnih pismenosti v TJ (24-urni začetni program in 24-urni nadaljevalni program).

Ukrep: *organiziranje in izvajanje ustreznega jezikovnega usposabljanja glede na sporazumevalne potrebe različnih ciljnih skupin na vseh stopnjah izobraževanja*

Izvedba:

Delavnice v okviru razvijanja didaktičnih pristopov za nadarjene učence.

Ukrep: *spodbujanje ustvarjanja ter drugih motivacijskih dejavnosti v slovenskem jeziku v celotnem vzgojno-izobraževalnem sistemu*

Izvedba:

Spodbujanje bralne pismenosti (po enotah s svetovanjem šolam, hospitiranjem pri pouku in štirimi skupnimi izobraževanji letno), projekt Učenje učenja; tekmovanje iz slovenščine za Cankarjevo priznanje; dejavnosti ob kulturnih dogodkih, obeleževanje pomembnih dni (mednarodni dan materinščine, evropski dan jezikov) s tematsko usmerjenimi dejavnostmi ipd.).

2.1.3.2 Zunaj Republike Slovenije

2.1.3.2.1 Začasna mobilnost – zdomstvo

Cilj: Širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot prvem jeziku za zdomske otroke

Ukrep: *izdelava e-gradiv za samostojno učenje slovenščine kot prvega jezika in drugih predmetov v slovenščini na daljavo in za kombinirano učenje*

Izvedba:

Poleg klasičnega pouka za izseljence in zdomce MIZŠ organizira tudi pouk na daljavo. Obstoječi model dopolnilnega pouka slovenščine na daljavo je namenjen otrokom izseljencev in zdomcev, kjer ni organiziranega pouka: J1 poteka po prilagojenem UN za OŠ/G po 2 uri tedensko za otroke, ki se bodo vrnil v Slovenijo; J2 poteka po UN za dopolnilni pouk slovenščine po 1,5 ure tedensko za otroke, ki se ne nameravajo vrniti, in sicer individualno prek Skypa in v spletnih učilnicah (SIO Portal). Trenutno stanje: 38 učencev poučuje 7 učiteljic (14 – J1 in 17 – J2). MIZŠ plačuje učiteljice za kontaktno delo s posameznim učencem po 1,5 ure ali 2 uri tedensko s podjemnimi pogodbami. Učiteljice same izdelujejo in pripravijo ter izbirajo potrebna gradiva glede na predznanje, jezikovno ozadje posameznega učenca, starost itd. Pouk je v celoti individualiziran. Tudi letna priprava in sprotne poročila, ki jih oddajo, kažejo, da ni potrebe po enotnih gradivih.

Porabljena sredstva 50.000 evrov.

Ukrep: *povečanje števila učiteljev slovenščine na evropskih šolah v Bruslju in Luksemburgu*

Izvedba:

MIZŠ je predvidelo napotitev 4. učitelja v sistem Evropskih šol s sedežem v Bruslju v šolskem letu 2014/15, vendar niso našli ustreznega kandidata. MIZŠ ima namen napotiti novega učitelja slovenščine v Evropsko šolo Luksemburg II v šolskem letu 2015/16.

Ukrep: *ohranjanje poletnih šol/taborov v Republiki Sloveniji za otroke govorce slovenščine kot prvega jezika, ki odraščajo in se šolajo v večjezičnih okoljih*

Izvedba:

Teden slovenskega jezika za tri srednje šole z avstrijske Koroške v sodelovanju s Centrom za slovenščino kot drugi jezik (CS2D/TJ):

- poučevanje slovenščine v varaždinski županiji (12 šol),
- čezmejno sodelovanje, izmenjava dveh asistentov Slovenija–Avstrija,
- OŠ Grm, poletna šola slovenskega jezika,
- Mladinska poletna šola (CS2D/TJ) (zamejci, izseljenci),
- Halo, tukaj slovenski Mediteran (Poletna šola, Univerza na Primorskem),
- bivanja zamejskih dijakov v dijaških domovih (7),
- tekmovanja za Cankarjevo in Vegovo priznanje (I),
- strokovna podpora poučevanju slovenskega jezika v Porabju,
- štipendije za douniverzitetno izobraževanje in izobraževanje v stroki in jeziku (Cmepius).

Porabljena sredstva: 240.000 evrov.

Izseljenci, zdomci:

- poletne šole za učence, ki obiskujejo dopolnilni pouk (izseljenci, zdomci):
- 2-tedenska Poletna šola slovenščine za otroke in mladostnike slovenskega porekla (8–14 let), 54 udeležencev,
- 1-tedenski tabor Raziščimo Slovenijo, 15 udeležencev,

Porabljena sredstva: 33.000 evrov.

- dopolnilni pouk slovenskega jezika.

Porabljena sredstva: 200.000 evrov (stroški dela učiteljev, najemnine).

Cilj: Usposabljanje učiteljev v dvo- in večjezičnih okoljih

Ukrep: *sistematično formiranje učiteljev slovenščine za vlogo strokovnjakov, ki bodo učečim se v dvo- in večjezičnem okolju pomagali pri udejanjanju jezikovno-izraznih potencialov in pri razvijanju funkcijsko raznolike sporazumevalne zmožnosti v slovenščini kot prvem jeziku*

Izvedba:

- strokovni posvet za ravnatelje slovenskih šol, Preddvor (I),
- seminar slovenskega jezika za učitelje iz Porabja v Ajdovščini (M),
- 5. srečanje slovenskih zamejskih učiteljev na Reki (HR),
- izobraževanja za posamezna predmetna področja na seminarjih v Sloveniji (I),
- izobraževanje za posamezna predmetna področja,
- poletni seminar za izbrane učitelje slovenskih šol (I) (Slovenj Gradec),
- jesenski seminar za vse učitelje slovenskih šol (I),
- seminar za dvojezične učitelje iz avstrijske Koroške (Novo mesto) (A).

Porabljena sredstva: 70.000 evrov.

Strokovni seminarji in srečanja učiteljev dopolnilnega pouka slovenskega jezika:

- 1-krat 4-dnevni strokovni seminar za učitelje DPS v tujini in učitelje na daljavo: 30 učiteljev, 13 držav,
- 1-krat strokovno srečanje za napotene učitelje DPS v tujini: 15 učiteljev, 9 držav,
- 2-krat strokovne priprave za nove učitelje v tujini.

Porabljena sredstva: 10.000 evrov.

2.1.3.2.2 Zamejstvo in izseljenstvo

Cilj: Širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti in področij rabe v slovenščini kot prvem jeziku

Ukrep: *podpora pri pripravi učnih gradiv in učbenikov slovenščine posebej za ciljne skupine na dvojezičnih območjih v zamejstvu*

Izvedba:

- učbeniški sklad – dobava učbenikov za slovenske šole (I),
- nabava periodike in strokovne literature in učbenikov.

Porabljena sredstva: 110.000 evrov.

Ukrep: *vzpodbujanje kulturnih in izobraževalnih povezav z narodno matico*

Izvedba:

MIZŠ spodbuja sodelovanje učiteljev s slovenskimi kulturnimi društvi ter spodbuja in financira dejavnosti ob pouku (sodelovanje s slovenskimi šolami, ekskurzije v Slovenijo idr.).

Cilj: Optimizacija poučevanja in učenja slovenščine

Ukrep: sistematično usposabljanje vzgojiteljev in učiteljev v šolah s slovenskih učnim jezikom in v dvojezičnih šolah – tako učiteljev slovenščine in drugih jezikov kot učiteljev nasploh – v obliki specializiranih tečajev za vlogo strokovnjakov, ki bodo učečim se v dvo- in večjezičnem okolju pomagali pri udeleževanju jezikovno-izraznih potencialov in pri razvijanju kar se da široke in funkcijsko raznolike sporazumevalne zmožnosti v slovenščini kot prvem jeziku ter pri kvalitetnem razvijanju zmožnosti v slovenščini kot drugem oziroma tujem jeziku

Izvedba:

- strokovni posvet za ravnatelje slovenskih šol, Preddvor (I),
- seminar slovenskega jezika za učitelje iz Porabja v Ajdovščini (M),
- srečanja slovenskih zamejskih učiteljev na Reki (HR),
- izobraževanja za posamezna predmetna področja na seminarjih v Sloveniji (I),
- izobraževanje za posamezna predmetna področja,
- poletni seminar za izbrane učitelje slovenskih šol (I) (Slovenj Gradec),
- jesenski seminar za vse učitelje slovenskih šol (I),
- seminar za dvojezične učitelje iz avstrijske Koroške(Novo mesto) (A).

Porabljena sredstva: 70.000 evrov.

Strokovni seminarji in srečanja učiteljev dopolnilnega pouka slovenskega jezika:

- 1-krat 4-dnevni strokovni seminar za učitelje DPS v tujini in učitelje na daljavo: 30 učiteljev, 13 držav,
- 1-krat strokovno srečanje za napotene učitelje DPS v tujini: 15 učiteljev, 9 držav,
- 2-krat strokovne priprave za nove učitelje v tujini.

Porabljena sredstva: 10.000 evrov.

Ukrep: organizacija daljših bivanj in tečajev slovenščine v Republiki Sloveniji za učence in dijake šol s slovenskim učnim jezikom in dvojezičnih šol v zamejstvu

Izvedba:

- teden slovenskega jezika za tri srednje šole z avstrijske Koroške v sodelovanju s Centrom za slovenščino kot drugi jezik (CS2D/TJ),
- poučevanje slovenščine v varaždinski županiji (12 šol),
- projekt poučevanja slovenščine v Porabju,
- čezmejno sodelovanje, izmenjava dveh asistentov Slovenija–Avstrija,
- OŠ Grm, poletna šola slovenskega jezika,
- Mladinska poletna šola (CS2D/TJ) (zamejci, izseljenci),
- Halo, tukaj slovenski Mediteran (Poletna šola Univerza na Primorskem),
- bivanja zamejskih dijakov v dijaških domovih (7),
- tekmovanja za Cankarjevo in Vegovo priznanje (I),
- strokovna podpora poučevanju slovenskega jezika v Porabju,
- štipendije za douniverzitetno izobraževanje in izobraževanje v stroki in jeziku (Cmepius),

- 240.000 evrov.

Izseljenci, zdomci:

- poletne šole za učence, ki obiskujejo dopolnilni pouk (izseljenci, zdomci):
- 2-tedenska poletna šola slovenščine za otroke in mladostnike slovenskega porekla (8–14 let), 54 udeležencev,
- 1-tedenski tabor Raziščimo Slovenijo, 15 udeležencev, 33.000 evrov,
- dopolnilni pouk slovenskega jezika, 1.200.000 evrov (stroški dela učiteljev, najemnine).

2.1.4 Slovenščina kot drugi in tuji jezik

Cilj: Širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot drugem in tujem jeziku

Ukrep: oblikovanje učnega načrta za slovenščino kot drugi jezik v osnovni šoli na podlagi definirane obsega in oblike učenja slovenščine kot drugega/tujega jezika

Izvedba:

Komentar: Oblikovanje učnega načrta je naloga Zavoda RS za šolstvo. MIZŠ s takim dokumentom trenutno še ni seznanjeno. Ko bo tak učni načrt sprejet, bo urejena tudi normativna podlaga. Z normativi bo tudi opredeljeno, koliko učencev mora biti prijavljenih, da se tak predmet tudi izvaja na šoli.

Trenutno na vseh šolah v Sloveniji, ne glede na velikost šole ali število učencev priseljencev, MIZŠ izvaja dopolnilno poučevanje slovenščine na individualni ali skupinski ravni s plačilom ur po realizaciji. Učenci imajo pravico, da so vključeni v tovrstne oblike strokovne pomoči dve leti po vpisu na šolo.

Ukrep: zagotavljanje pravnih, finančnih in organizacijskih pogojev za ohranjanje in razvijanje mreže lektoratov slovenščine na tujih univerzah

Izvedba:

MIZŠ zagotavlja financiranje dejavnosti lektoratov slovenskega jezika na tujih univerzah v okviru dejavnosti »Skrb za slovenščino« v višini pribl. 1,5 mio evrov letno (za plače lektorjev, za delovanje Centra ipd.).

Ukrep: sistematično usposabljanje vzgojiteljev in učiteljev za poučevanje otrok, učencev in dijakov, katerih prvi jezik ni slovenščina in se vključujejo v slovenski izobraževalni sistem (učitelji slovenščine in drugih predmetov)

Izvedba:

S področja Službe za razvoj kadrov v šolstvu (SRKŠ) se ta dva ukrepa uresničujeta znotraj ESS-projekta »Razvijamo medkulturnost kot novo obliko sobivanja. Izboljšanje usposobljenosti strokovnih delavcev za uspešnejše vključevanje učencev in dijakov priseljencev v vzgojo in izobraževanje.«, v katerem se načrtuje in izvaja program Uspešnejše vključevanje otrok priseljencev v vzgojo in izobraževanje (UVOP). S področja medkulturnega opismenjevanja še ni izdelanega gradiva za udeležence – pripravljen je bil del gradiva za drugi in tretji modul usposabljanja multiplikatorok za izvajanje programa UVOP, predstavljen v obliki prispevkov izvajalcev usposabljanj, priročnik za izvajanje programa UVOP pa je v pripravi. Ukrep sistematičnega

usposabljanja vzgojiteljev in učiteljev za poučevanje otrok, učencev in dijakov, katerih prvi jezik ni slovenščina in se vključujejo v slovenski izobraževalni sistem, se je znotraj projekta uresničeval prek izvedb dveh modulov programa profesionalnega usposabljanja multiplikatorov za izvajanje programa UVOP in dveh strokovnih srečanj, na katerih so potekali izmenjava izkušenj, predstavitev primerov dobre prakse in priprava gradiva s področja predstavitve držav, modelov vključevanja otrok priseljencev, didaktičnih iger za poučevanje slovenščine kot drugega jezika ter didaktičnih iger za krepitev socialno-čustvenih kompetenc. Kot uvod v pripravo didaktičnih iger je na junijskem srečanju potekala enournna delavnica na temo krepitev vrednot medkulturnosti pri učiteljih in starših.

Komentar – sredstva: za aktivnosti v okviru ESS-projekta »Razvijamo medkulturnost kot novo obliko sobivanja. Izboljšanje usposobljenosti strokovnih delavcev za uspešnejše vključevanje učencev in dijakov priseljencev v vzgojo in izobraževanje.« konkretno finančno ovrednotenje ni možno. Gre namreč le za nekatere izvzete aktivnosti iz celotnega projekta, katerega skupna vrednost za obdobje 2013–2015 je 748.270 evrov. Več o projektu na povezavi: <http://www.medkulturnost.si/o-projektu/>.

Ukrep: *usposabljanje učiteljev slovenščine, ki poučujejo odrasle na tečajih po Uredbi o načinih in obsegu zagotavljanja programov pomoči pri vključevanju tujcev, ki niso državljani Evropske unije*

Izvedba:

Področje vključevanja priseljencev v izobraževanje odraslih v letu 2014:

- razvit je bil nov program za opismenjevanje priseljencev z matematično pismenostjo (OPO),
- razvit je bil nov program za medkulturne kompetence in medkulturni dialog za svetovalce, učitelje, mentorje,
- za ciljno skupino delodajalcev v skladu s kazalnikom za LDN 2014 je bil prilagojen program za medkulturne kompetence in medkulturni dialog za svetovalce, učitelje, mentorje,
- izdelana je bila e-knjžica o dobrih praksah izobraževanja odraslih za priseljence: <http://www.acs.si/porocila>.

Program je izvedel Andragoški center Slovenije (ACS) v okviru Letnega delovnega načrta 2014.

- Sprejet je prenovljen javno veljavni program Slovenščina kot drugi in tuji jezik, ki ga je pripravila Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.

Ukrep: *usposabljanje učiteljev za opismenjevanje nepismenih tujih govorcev v slovenščini*

Izvedba:

Področje vključevanja priseljencev v izobraževanje odraslih v letu 2014:

- v 24-urno usposabljanje izvajalcev za izvajanje programa Začetna integracija priseljencev je bilo vključenih 31 učiteljev in kulturnih delavcev;
- v 8-urno usposabljanje za medkulturne kompetence in medkulturni dialog za delodajalce je bilo vključenih 8 delodajalcev;
- v 8-urno usposabljanje za medkulturne kompetence in medkulturni dialog za svetovalce, učitelje in mentorje je bilo vključenih 27 svetovalcev, učiteljev in mentorjev;

- izpeljanih je bilo 150 ur svetovanja glede izobraževalne ponudbe za priseljence, in sicer o brezplačnih javnoveljavnih programih za priseljence v Sloveniji (ZIP, Spoznavanje slovenske zgodovine, kulture in ustavne ureditve v Republiki Slovenije, Slovenščina za tujce, UŽU-programi) in za druge deležnike (sindikati, delodajalci, javna uprava). Poglavitni cilj svetovanja je bil ozaveščanje o pomenu izobraževanja priseljencev za njihovo socialno integracijo in o pozitivnih učinkih izobraževanja priseljencev za deležnike.

Program je izvedel ACS v okviru Letnega delovnega načrta 2014.

Ukrep: *organizacija tečajev slovenščine za priseljence iz Evropske unije*

Izvedba:

Javno veljavni program Slovenščina za tujce je v letu 2014 izvajalo 9 javnih zavodov za izobraževanje odraslih. V programe je bilo vključenih 487 oseb. MIZŠ je pri izračunu višine sredstev za sofinanciranje plač strokovnim delavcem v javnih zavodih upoštevalo tudi izvajanje navedenega programa Slovenščina za tujce. Program se je izvajal za priseljence iz EU in drugih držav.

Podatki o opravljenih izpitih na Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik:

Izpiti in kandidati v letu 2014:

Vse ravni skupaj 1.851 kandidatov (leta 2013 1927):

- osnovna raven: 1.652, uspešnih približno 70 %,
- samo ustni izpit (državljanstvo): 13,
- srednja raven: 134, uspešnih 60 %,
- visoka raven: 53 (velik upad v primerjavi s prejšnjimi leti), uspešnih približno 70 %.

752 ali 46 % kandidatov na osnovni ravni po Uredbi o integraciji tujcev, 78 % uspešnih (le 61 % uspešnih med tistimi, ki ne obiskujejo nobenega tečaja!).

2.1.5 Jeziki manjšin in priseljencev v Republiki Sloveniji

Cilj: Zagotovitev pogojev za učinkovito jezikovno in siceršnjo družbeno integracijo govorcev manjšinskih jezikov

Ukrep: *promocija jezikov avtohtonih narodnih skupnosti, romske skupnosti, ostalih manjšin in priseljencev na področju vzgoje in izobraževanja, informiranja in medijske dejavnosti, kulturne dejavnosti in znanstvenega raziskovanja*

Izvedba:

1. Romski jezik

a. Romski pomočniki

Izvedba:

22 romskih pomočnikov je delovalo v 31 šolah in vrtcih. Vsi romski pomočniki govorijo tudi romski jezik. Njihove naloge so med drugim pomoč otrokom pri jezikovnih težavah, stiki z romskimi starši in pomoč učiteljem pri razumevanju otrok Romov. Vse naloge opravljajo v romskem in slovenskem jeziku, s tem pa pripomorejo k integraciji romskega jezika v šolsko okolje. Z vsakim romskim pomočnikom sodeluje tudi učitelj, ki služi kot njegov mentor, obenem pa tudi sam pridobiva nova znanja s področja

romskega jezika in kulture. Romski pomočniki izvajajo tudi delavnice, ki se jih poleg učencev Romov udeležujejo tudi drugi učenci.

Sredstva: 562.498,96 evra.

b. Romski izobraževalni inkubatorji

Izvedba:

- V letu 2014 je v okviru projekta delovalo 8 romskih izobraževalnih inkubatorjev na 10 lokacijah. V okviru inkubatorjev izvajajo delavnice, na katerih izvajalci z otroki Romi uporabljajo tako slovenski kot romski jezik, romski jezik pa izvajalci delno uporabljajo tudi ob nudenju učne pomoči.
- V naselju Kerinov Grm deluje tudi pripravljalni vrtec, v katerem otroci ob pomoči slovenske vzgojiteljice in romske pomočnice vzgojiteljice usvajajo osnove obeh jezikov.

Sredstva: 490.316,32 evra.

c. Obšolske dejavnosti

Izvedba:

V okviru projektne aktivnosti obšolske dejavnosti so v letu 2014 na 4 lokacijah izvajali program *Moja pot v šolo: otroci Romi skozi učenje na prostem in ustvarjalne delavnice* raziskujejo lokalno okolje od doma do šole. Del tega programa je tudi priprava dvojezičnih publikacij, ki bodo zaključene do konca projekta. Otroci Romi sodelujejo pri celotni pripravi publikacije, to vključuje tudi pripravo besedil v slovenskem in romskem jeziku. Program izvajajo učitelji Centra šolskih in obšolskih dejavnosti (CŠOD) ob pomoči romskih pomočnikov in izvajalcev v romskih izobraževalnih inkubatorjih.

Sredstva: 166.844,83 evra.

2. Organizacija dopolnilnega pouka maternih jezikov in kultur za otroke priseljencev v osnovnih in srednjih šolah, organizacija strokovnega srečanja za učitelje dopolnilnega pouka maternih jezikov in kultur, organizacija ZRSS, nakup gradiva za te učitelje.

Sredstva: 14.095,00 evrov.

2.1.6 Tuji jeziki

Cilj: Zagotavljanje kakovosti in optimizacija poučevanja ter učenja tujih jezikov

Ukrep: seznanjanje ravnateljev in učiteljev z državno jezikovno politiko na področju tujih jezikov

Izvedba:

- nacionalna konferenca Jeziki v izobraževanju, organizacija ZRSS, Ljubljana, april 2014, predstavitev B. Straus: Razvoj tujejezikovnih politik na nacionalni in evropski ravni,
- srečanje ravnateljev, september 2014, organizacija ZRSS, organizacijska enota Ljubljana, predstavitev L. Kač: Uvajanje drugega tujega jezika kot neobveznega izbirnega predmeta v osnovne šole,

- 11. letni slovensko-francoski seminar, Koper, oktober 2014, organizacija ZRSSŠ, predstavitev B. Straus: Razvoj tujejezikovnih politik na nacionalni in evropski ravni,
- zborovanje učiteljev nemščine, Celje, 21. 11. 2014, organizatorja Slovensko društvo učiteljev nemščine in Goethejev inštitut Ljubljana, predstavitev L. Kač: Perspektive učenja nemščine kot tujega jezika v okviru slovenske jezikovne politike.

Ukrep: *usposabljanje ravnateljev in učiteljev za sprejemanja strokovno ustreznih odločitev v zvezi z načrtovanjem in izvajanjem (tuje)jezikovnega izobraževanja*

Izvedba:

- v Ljubljani 21. 5. 2014 in v Kidričevem 10. 6. 2014 (8-urno usposabljanje), organizacija ZRSSŠ, udeleženci učitelji nemščine, francoščine, italijanščine, madžarščine in razredni učitelji, vsebina: dileme in vprašanja pri uvajanju, učni načrt za 2. TJ kot NIP, pristopi k poučevanju, načrtovanje letne in tematske priprave,
- avgust 2014 (5 osemurnih izvedb na treh lokacijah LJ, MB in Postojna), organizacija ZRSSŠ, udeleženci učitelji petih neobveznih izbirnih predmetov (2. TJ, šport, tehnika in tehnologija, računalništvo, umetnost); vsebina: plenarni del: umestitev NIP v kurikulum OŠ, splošne didaktične posebnosti, razvojne značilnosti učencev v 4. razredu; drugi del delavnice po posameznih predmetih z vsebino UN in načrtovanje pouka (gradivo),
- projekt OUTJ 2013-15: Izdelane strokovne podlage (za šole in učitelje) za medpredmetno povezovanje tujih jezikov med seboj (t. i. medjezikovne povezave, okr. MJP) in tujih jezikov z drugimi predmeti (razvijanje strokovnih pismenosti v TJ, okr. RSP-TJ, t. i. bilingvalni CLIL); dodatna strokovna usposabljanja učiteljev tujih jezikov, slovenščine in drugih predmetov za timski pristop k MJP in RSP-TJ razvijanju strokovnih pismenosti v TJ (24-urni začetni program in 24-urni nadaljevalni program).

Ukrep: *spodbujanje uvajanja inovativnih pristopov k učenju in poučevanju jezikov (CLIL, jezikovni portfolio idr.)*

Izvedba:

- 5. in 6. junij 2014 (16 ur), organizacija ZRSSŠ, MIZŠ in ECML, usposabljanje na temo uvajanje referenčnega okvira za pluralistične pristope k jezikom in kulturam (FREPA), udeleženci učitelji jezikov s šol in univerz, razredni učitelji, starši (gradivo), postavitev in urejanje spletne strani FREPA v slovenščini;
- od septembra do novembra 2014: v organizaciji ZRSSŠ izvedba dveh dogodkov ob evropskem dnevu jezikov: Pedagoški forum za učitelje in natečaj za učence in dijake;
- izvedba seminarja Mlajši učenci in učenje ter poučevanje TJ (CLIL) – 24-urni seminar po Katalogu, 16.–18. 10. 2014;
- uvodno strokovno srečanje s šolami v postopnem uvajanju TJ v 2. in 3. razredu /8-urno srečanje/, 4. 7. 2014;
- projekt OUTJ 2013-15: Izdelane strokovne podlage (za šole in učitelje) za medpredmetno povezovanje tujih jezikov med seboj (t. i. medjezikovne povezave, okr. MJP) in tujih jezikov z drugimi predmeti (razvijanje strokovnih pismenosti v TJ, okr. RSP-TJ, t. i. bilingvalni CLIL); dodatna strokovna usposabljanja učiteljev tujih jezikov, slovenščine in drugih predmetov za timski pristop k MJP in RSP-TJ razvijanju strokovnih pismenosti v TJ (24-urni začetni program in 24-urni nadaljevalni program); tudi strokovna usposabljanja Nove paradigme poučevanja tujih jezikov.

Ukrep: *spodbujanje povezovanja učiteljev tujih jezikov in učiteljev materinščine na ravni šole – oblikovanje skupnega šolskega jezikovnega kurikula*

Izvedba:

Projekt OUTJ 2013-15: Izdelane strokovne podlage (za šole in učitelje) za medpredmetno povezovanje tujih jezikov med seboj (t. i. medjezikovne povezave, okr. MJP).

Ukrep: *spodbujanje stalnega strokovnega izpopolnjevanja učiteljev na jezikovnem in didaktičnem področju*

Izvedba:

- študijske skupine za učitelje nemščine, francoščine, italijanščine (nov., dec. 2014, 4-urni, 13 izvedb na regionalni ravni), organizacija ZRSS, vsebina: praktični primeri pouka 2. TJ v 4. razredu s poudarki na celostnem pristopu, igralnih dejavnostih in uporabi e-storitev,
- projekt OUTJ 2013-15: gl. zgoraj.

Ukrep: *usposabljanje učiteljev slovenščine na področju tujih jezikov in učiteljev tujih jezikov na področju slovenščine*

Izvedba:

Projekt OUTJ 2013-15: gl. zgoraj.

Ukrep: *certificiranje pridobljenih učiteljevih zmožnosti*

Izvedba:

Komentar: Za pridobivanje učiteljevih kompetenc za poučevanje tujega jezika so se v letu 2014 izvajali 3 študijski programi za izpopolnjevanje in 3 posodobitveni študijski programi.

Sredstva: 115.181,00 evrov.

Ukrep: *izdelava ustreznih učnih gradiv za različne stopnje poučevanja tujih jezikov*

Izvedba:

- zbirka nalog za samopreverjanje znanja francoščine, italijanščine, španščine in nemščine na ravneh A1 do B1 (publikacija Kač, Šečerov, Cajhen, 2014: Posodobitve pouka v osnovnošolski praksi Tuji jeziki – prosto dostopna v digitalni knjižnici ZRSS),
- projekt OUTJ 2013-15: ustvarjanje zbirke učnih gradiv za timsko poučevanje tujih jezikov z drugimi tujimi jeziki, slovenščino in drugimi predmeti (dosegljiva bo konec leta 2015 v e-obliki na spletnih straneh ZRSS).

Ukrep: *certificiranje pridobljenega znanja tujih jezikov (v formalnem izobraževanju in zunaj šole) po veljavni evropski lestvici (Skupni evropski jezikovni okvir) ob zaključku osnovno- in srednješolskega izobraževanja*

Izvedba:

V letu 2014 so za izpite iz nemščine, italijanščine, francoščine in španščine na vseh ravneh izobraževanja začeli postopek standardizacije in določanja mej, kot jih določa Priročnik za izvedbo umeščanja izpitov iz tujih jezikov v SEJO, ki ga je izdal Svet Evrope. Projektne skupine, sestavljene iz strokovnjakov za jezikovno testiranje in praktikov, so na sestankih ob analizi obstoječih izpitov in strokovnih podlagah postavljali standarde po skupni evropski lestvici. Postopek standardizacije in določanja mej za vsako jezikovno zmožnost se bo nadaljeval v letu 2015.

Potekalo je tudi oblikovanje strokovnih podlag za izdajo certifikatov po skupni evropski lestvici maturantom na splošni in poklicni maturi iz angleščine. Ob ustrezni pravni podlagi bi lahko maturantom, ki bodo dosegli določeno število točk na izpitu iz angleščine, že leta 2015 podelili certifikat z navedbo skupne evropske ravni znanja. Ti bodo certifikat potrebovali za nadaljevanje svoje poklicne in izobraževalne poti – tako pri zaposlitvi kot pri vpisu na študij.

Za omenjene aktivnosti so v letu 2014 porabili 19.209,79 evra.

2.1.7 Govorci s posebnimi potrebami

Cilj: Razvijanje sporazumevalne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku

Ukrep: *sistematično usposabljanje učiteljev in vzgojiteljev za poučevanje v slovenskem znakovnem jeziku v zavodih za gluhe in naglušne v Republiki Sloveniji*

Izvedba:

V Zavodu za gluhe in naglušne Ljubljana naj bi vsi učitelji znali uporabljati slovenski znakovni jezik, ministrstvo za ta namen že več let kot specifiko dodeljuje dodaten kader tolmača. V Centru za korekcijo sluha in govora Portorož gluhih otrok ni, v Centru za sluh in govor Maribor pa metode dela prilagajajo posameznemu otroku.

Komentar: Ni programa za dokvalifikacijo (premahnjena ciljna publika). Spremenil se je zakon: zdaj je možno delo v zavodih opravljati tudi z opravljenim programom inkluzivne pedagogike.

Ukrep: *vzpostavitev sistema za preverjanje in certificiranje znanja slovenskega znakovnega jezika za učitelje in vzgojitelje v zavodih za gluhe in naglušne v Republiki Sloveniji*

Izvedba:

Komentar: Certificiranje znanja za vse tolmače opravlja Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik.

Ukrep: *stalno/sprotno izobraževanje tolmačev slovenskega znakovnega jezika*

Izvedba:

V Zavodu za gluhe in naglušne Ljubljana stalno potekajo tečaji.

Ukrep: *izobraževanje v slovenskem znakovnem jeziku na vseh stopnjah šolanja*

Izvedba:

V šolskem letu 2014/2015 so v treh osnovnih šolah štiri učenke in učenci, ki potrebujejo tolmača. Dijakov, ki bi potrebovali tolmača, v srednjih šolah izven Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana letos ni.

Na pobudo MIZŠ so skupaj s šolami, starši otrok, tolmači, ki so jih z Liste tolmačev izbrale šole, Združenjem tolmačev za slovenski znakovni jezik ter Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije pretehtali možne, hitre in racionalne rešitve, da bi glede na prej predstavljene okoliščine tem otrokom že v letošnjem šolskem letu zagotovili pomoč tolmača. Sprejet je bil dogovor, da ministrstvo zagotovi sredstva za izvedbo ur tolmačenja v tem šolskem letu, pri čemer so upoštevali število ur na teden, ki so ga predlagale šole, in višino urne postavke v skladu s Tarifo za tolmače slovenskega znakovnega jezika.

Strokovne skupine na šolah v okviru dogovorjenih ur v individualiziranem programu za vsakega posameznega otroka opredelijo, pri katerih predmetih, koliko časa dnevno in ob katerih dnevih bo otrok pri pouku potreboval tolmača. Ob prisotnosti tolmača tudi učitelj prilagodi podajanje snovi.

Ob koncu šolskega leta bodo šole pripravile evalvacijo o delu z otroki in sodelovanju učiteljev s tolmači. Temu bodo sledile nadaljnje odločitve.

Sredstva: pribl. 40.000 evrov za šolsko leto (2014 – 16.000 evrov, 2015 – 24.000 evrov).

Ukrep: *uvajanje slovenskega znakovnega jezika kot izbirnega predmeta v šoli*

Izvedba:

Slovenskega znakovnega jezika se v Zavodu za gluhe in naglušne Ljubljana otroci učijo v okviru specialno-pedagoških in interesnih dejavnosti, sproti tudi pri pouku.

Komentar: Dogovor z Zvezo, da podajo pobudo za nastanek IP v letu 2015.

Ukrep: *usposabljanje tolmačev za slovenski znakovni jezik*

Izvedba:

V Zavodu za gluhe in naglušne Ljubljana stalno potekajo tečaji.

Cilj: Omogočanje alternativnih poti sporazumevanja v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluho-slepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju

Ukrep: *tiskanje besedil v brajici in drugih prilagojenih oblikah* (učna gradiva, učbeniki, uradni dokumenti, označevanje izdelkov, napisi v javnosti, leposlovje)

Izvedba:

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport sofinancira prilagajanje učbenikov Zavodu za slepo in slabovidno mladino in Zvezi slepih in slabovidnih.

V letu 2015 je bilo narejenih pribl. 80 različnih prilagoditev.

Sredstva: 71.000 evrov.

Cilj: Izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini za govorce s posebnimi potrebami

Ukrep: *razvoj metod in didaktičnih gradiv za navedene skupine oseb s posebnimi potrebami*

Izvedba:

Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana je izdal učbenike za učenje slovenskega znakovnega jezika. Razvojne naloge na tem področju ima Zveza gluhih in naglušnih Slovenije, ki je tudi odkupila avtorske pravice.

Ukrep: *usposabljanje učiteljev/vzgojiteljev za delo z njimi*

Izvedba:

V Zavodu za gluhe in naglušne Ljubljana stalno potekajo tečaji.

2.2 Jezikovna opremljenost

Cilj: Uskladitev dejavnosti pri načrtovanju in izvajanju Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost

Ukrep: *ustanovitev institucije ali konzorcija institucij za povezovanje, zbiranje, razvoj in distribucijo jezikovnih virov in tehnologij. Institucija ali konzorcij mora biti vzpostavljen v roku enega leta od sprejema resolucije, pri čemer je treba zagotoviti financiranje za njegovo dolgoročno delovanje*

Izvedba:

CLARIN – Infrastruktura za skupne jezikovne vire in tehnologije je namenjena obsežnemu in lahko dostopnemu hranjenju jezikovnih virov in tehnologij, ki zajema jezike držav članic in jezike, ki jih v državah članicah poučujejo ali so pomembni zaradi migracijskih tokov. Sodelovanje v tem projektu je Vlada Republike Slovenije umestila med prednostne mednarodne projekte na področju raziskovalne infrastrukture, določene z Načrtom razvoja raziskovalnih infrastruktur 2011–2020. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je ustanovilo slovenski CLARIN, konzorcij, ki bo povezal vse deležnike v enotno infrastrukturo. Z vse hitrejšim razvojem interneta in drugih e-tehnologij je tehnološka podpora posameznim jezikom izjemno pomembna, posebej za jezike z manjšim številom govorcev, kot je slovenščina.

2.2.6 Jezikovne tehnologije

Cilj: Spodbujanje digitalizacije in omogočanje prostega dostopa za vse obstoječe jezikovne vire in priročnike, ki predstavljajo kulturno dediščino oziroma znanstveno produkcijo, vezano na slovenski jezik

Ukrep: *V mehanizem izbire projektov, katerih namen je produkcija jezikovnih virov in priročnikov, financiranih z javnimi sredstvi, se vgradi zahteva, ki zagotavlja, da so izdelani viri in priročniki v največji možni meri standardizirani in dostopni tudi prek spleta*

Izvedba:

Upoštevano v razpisu »Razvoj učnih gradiv na področju slovenščine kot drugega/tujega jezika skozi izvedbo tečajev za različne ciljne skupine in seminarjev za njihove izvajalce«, objavljenem novembra 2014.

3.1.9 Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je v letu 2014 cilje in ukrepe, ki jih na področju zamejstva in izseljenstva predvideva resolucija, uresničeval posredno prek financiranja rednih dejavnosti društev in organizacij, ki delujejo na tem področju.

Spodbujali so raziskave na področju jezika slovenske manjšine v zamejstvu, izvedli so seminar za učitelje iz Kanade in ZDA (porabljena sredstva 7.638,37 evra), izvedli so tudi nagradna natečaja za diplomska, magistrska in doktorska dela, ki so se ukvarjala s področjem zamejstva in izseljenstva. Za nagradni natečaj A so v letu 2014 namenili 2.333,33 evra bruto oziroma 2.200 evrov neto, za nagradni natečaj B pa 2.344,29 evra bruto oziroma 1.400 evrov neto.

3.1.10 Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS

Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS) opravlja strokovne, razvojne in izvršilne naloge v zvezi z izvajanjem sprejete Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije (RISS) v okviru veljavnega proračunskega memoranduma in državnega proračuna ter druge naloge pospeševanja raziskovalne dejavnosti skladno z namenom ustanovitve. ARRS opravlja z zakonom določene naloge v javnem interesu z namenom, da zagotovi trajno, strokovno in neodvisno odločanje o izbiri programov in projektov, ki se financirajo iz državnega proračuna in drugih virov financiranja.

Javna agencija v postopku odločanja o prejemnikih raziskovalnih sredstev uporablja kriterije znanstvene odličnosti in družbene relevance v skladu z Resolucijo o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020 (ReRIS11-20; Uradni list RS, št. 43/2011); dodatne strateške smernice, kot je mdr. tudi Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko, lahko upošteva prek mehanizmov: a) usmeritev od ministrstva, pristojnega za znanost, ter b) izvajanja ciljnih raziskovalnih programov v sodelovanju z drugimi ministrstvi, npr. Ministrstvom za kulturo. V odsotnosti tovrstnih pobud od omenjenih ministrstev je javna agencija v sofinanciranje izbrala znanstveno odlične in družbeno relevantne predloge projektov, ki so jih na razpise javne agencije prijavi slovenski raziskovalci na lastno pobudo in mednarodno priznani ekspertni recenzenti ocenili kot odlične; med temi projekti je vrsta takšnih, ki ustrezajo ciljem in ukrepom iz nacionalnega programa za jezikovno politiko.

Cilj: Uskladitev dejavnosti pri načrtovanju in izvajanju Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost

Ukrep: spodbujanje raziskav o slovenskem jeziku in drugih jezikih, ki sodijo v okvir slovenske jezikovne politike, kot podpora Akcijskemu načrtu za jezikovno opremljenost

Izvedba:

V nadaljevanju bo predstavljenih nekaj raziskav, ki po vsebini predstavljajo raziskovalno osnovo ciljno usmerjenim produktom in/ali servisom, ki so predmet uresničevanja v nadaljnjih poglavjih v okviru drugih ciljev. Kljub temu je tudi znotraj v nadaljevanju predstavljenih raziskav nastalo nekaj konkretnih izdelkov/servisov, kar pa je težko ločeno predstavljati. Ob posameznem projektu oz. programu so navedena sredstva (v obliki FTE), ki se nanašajo na večletno obdobje izvedbe. Poročila za leto 2014 v trenutku priprave tega besedila še niso bila na voljo, zato je namesto tega naveden izvleček vsebine projekta/programa. V letu 2014 so se omenjeni raziskovalni projekti oz. programi sofinancirali v skupnem znesku skoraj 1,5 milijona EUR.

Medsebojna povezanost usvajanja dvojine in usvajanja števil kot pokazatelj (ne)povezanosti jezika in mišljenja

1. 8. 2013–31. 7. 2016

OBSEG: 1,64 FTE, sredstva 2014: 20.227,20 EUR

Projekt preučuje povezanost usvajanja slovnične kategorije dvojine in usvajanja števil pri slovensko govorečih otrocih različnega narečnega ozadja ter splošneje povezanost usvajanja neke slovnične kategorije in njenega korelata v nejezikovni kogniciji ter morebitnih vplivov obstoja določene slovnične kategorije pri govorcu na razvoj nejezikovnih kognitivnih sposobnosti. Glavni cilj raziskave je odgovoriti na dve povezani vprašanji o povezavi med jezikom in mišljenjem oziroma drugimi kognitivnimi sposobnostmi. Prvo vprašanje je, ali lahko prisotnost slovnične kategorije v jeziku vpliva na splošne kognitivne sposobnosti, in če lahko, kolikšna izraženost te kategorije je minimalno potrebna, da do tega pride. Drugo vprašanje je, ali obstaja povezava med človekovo jezikovno in matematično zmožnostjo. Gre za vprašanja, ki so za jezikoslovje in širše kognitivne znanosti trenutno nadvse relevantna.

Materialna kulturna dediščina v slovenskih narečjih: geolingvistična predstavitev

1. 7. 2011–30. 6. 2014

OBSEG: 0,94 FTE, sredstva 2014: 8.846,76 EUR

Triletni raziskovalni projekt je zajemal snemanje in zapisovanje narečnega gradiva na terenu, zlasti na robu slovenskega jezikovnega in nacionalnega prostora v zamejstvu, gradivsko in tehnično dopolnjevanje interaktivne podatkovne baze, jezikoslovno analizo in geolingvistično predstavitev slovenskega narečnega besedja s področja »kmečka materialna in kulturna dediščina, tj. samostalniki in glagoli, ki poimenujejo prostore in opremo v slovenski kmečki hiši, gospodarska poslopja in kmečka opravila« v obsegu, določenem z vprašalnico SLA, tj. okrog 170 komentiranih vprašanj in okrog 120 leksično-besedotvornih kart. Gre za besedje, ki skupaj s spreminjajočim se materialnim in duhovnim svetom slovenskega kmečkega človeka izginja iz živega besednjaka sodobnega slovenskega jezika, zato sta njegova predstavitev in jezikoslovna analiza še toliko bolj pomembni – ne le za slovensko, ampak tudi za slovansko in evropsko jezikoslovje, pa tudi za antropološke in etnološke raziskave slovenskega nacionalnega prostora.

Teoretično in eksperimentalno jezikoslovje

1. 1. 2013–31. 12. 2018

OBSEG: 1,30 FTE, sredstva 2014: 65.963,32 EUR

Osrednja tema raziskovalnega programa je teoretično in eksperimentalno formalno jezikoslovje. Člani programske skupine se ukvarjajo z različnimi podtemami teoretičnega jezikoslovja s področja skladnje, morfologije in semantike, ki jih preverjajo

z eksperimentalnimi metodami, ter tudi s povsem eksperimentalnimi raziskovanji usvajanja jezika in vpliva jezika okolja na druge kognitivne sposobnosti otrok in mladostnikov.

Teoretične in aplikativne raziskave jezikov: kontrastivni, sinhroni in diahroni vidiki
1. 1. 2014–31. 12. 2016

OBSEG: 1,93 FTE, sredstva 2014: 97.695,90 EUR

Izhajajoč iz raziskovalnih interesov kot tudi iz potreb slovenskega in mednarodnega jezikoslovja in humanistike, se raziskovalni program osredotoča na odkrivanje zakonitosti in tendenc jezikovne oblikovanosti in jezikovnega funkcioniranja s stališča teorije in sistema, še izraziteje pa glede na rabo jezika v konkretnih komunikacijskih situacijah. Izsledke skuša v kar največji meri aplicirati na področje prevajanja (večine proučevanih jezikov in slovenščine), slovaropisja (predvsem dvojezičnega slovenskega in angleškega, francoskega, španskega, latinskega, grškega) in poučevanja jezikov (vseh proučevanih jezikov in slovenščine). V program so vključene raziskave, ki zajemajo področja specifičnih in splošnih značilnosti angleščine, nemščine, francoščine, italijanščine, španščine, latinščine, grščine in hetitščine. Vsi omenjeni jeziki razen slednjega se proučujejo tudi s kontrastivnega vidika, v primerjavi s slovenščino kot materinščino. Poglavitna podpodročja raziskovanja so: besediloslovje z analizo diskurza in funkcijsko jezikoslovje, stilistika in retorika, pragmatika, sociolingvistika, kontrastivna analiza, uporabno jezikoslovje, diahrono in primerjalno jezikoslovje izbranih jezikov (vključno z njihovimi povezavami s slovenščino), besedotvorje, leksikologija in leksikografija, pomenoslovje, morfosintaksa, fonetika, fonologija in prozodija, didaktika in metodika poučevanja nematernih jezikov, prevodoslovje in raziskovanje tolmačenja, korpusno jezikoslovje in jezikovne tehnologije, generativna slovnica in teorija naravnosti.

Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje slovenščine
1. 1. 2013–31. 12. 2015

OBSEG 1,34 FTE, sredstva 2014: 5.948,00 EUR

Program raziskuje vlogo in pomen slovenskega jezika, literature in kulture v regiji, ki jo določa strategija EZ za Podonavje, tj. v medkulturnem prostoru, ki ga oblikuje stičnost slovenskega jezika z drugimi slovanskimi jeziki, pa tudi z nemškim, madžarskim in romunskim prostorom. Pokazan bo položaj slovenskega jezika v tej regiji (diahrono in sinhrono raziskave) ter tako določen pomen nacionalnih jezikov, literatur in kultur (v primeru slovenščine kot pomembnega regijskega jezika) za trajnostni razvoj in konkurenčnost tega dela Evrope. Slovenski jezik v regiji bo raziskan v različnih komunikacijskih položajih, raziskan bo z vidika leksikologije, dialektologije, besedotvorja in s frazeologijo. Jezikoslovne raziskave se bodo dopolnjevale z literarnozgodovinskimi. V središču zanimanja bodo 1) zgodovina jezika, 2) jezik v stiku in konfliktu, 3) jezik različnih interesnih skupin, 4) enojezičnost, dvojezičnost, večjezičnost, 5) razmerje med knjižnim jezikom in živo rabo, 6) jezikovno načrtovanje, 7) medjezikovni, večkulturni in medkulturni stiki na področju književnosti, 8) kulturna ekologija in ekolingvistika ter 9) pomen nacionalnega jezika in literature v globalnem svetu.

Slovenski jezik – bazične, kontrastivne in aplikativne raziskave
1. 1. 2009–31. 12. 2014

OBSEG: 3,86 FTE, sredstva 2014: 162.142,48 EUR

Raziskovalni program je usmerjen v temeljna področja slovenskega jezika s poudarjeno kontrastivno prvino; aplikativni vidik se nanaša predvsem na uporabo

temeljnih jezikoslovnih spoznanj v učbenikih in učnih gradivih za visokošolsko in tudi vse druge učne ravni. Bazične raziskave so vezane na naslednja področja: (1) Sodobni slovenski jezik z naslednjimi poudarjenimi segmenti: slovnična poglavja se osredinjajo na skladenjsko problematiko tako na ravni strukture kot pomena. Poudarek je na prepoznavanju temeljnih stavčnih segmentov v smislu razmejevanja večbesednih leksemov od prostih besednih zvez; to področje obsega tudi vprašanja frazeologije, ki bo po izoblikovanem konceptu tudi monografsko predstavljena. Na ravni skladnje gre predvsem za vnašanje novih vidikov v pojmovanje zloženih stavčnih struktur vsaj do t. i. govornega odstavka (sentence). Izpostavljena je tudi problematika členitve po aktualnosti (funkcijske perspektive povedi). Vprašanja morfologije se vežejo na besedotvorje, pri čemer gre med drugim za pripravo monografije po izoblikovanem konceptu. Problematika sodobnega jezika je odprta tudi za vsa druga slovnična poglavja. Med bazične raziskave sodi sociolingvistična tematika: raziskovanje je usmerjeno v empirično ugotavljanje, količinsko ovrednotenje in interpretiranje razlik med govoricami nekaterih značilnih družbenih skupin (sociolektov) v slovenskem jeziku na različnih jezikovnih ravneh. Zgodovina slovenskega jezika: raziskovanje se usmerja v prepoznavanje razvojne dinamike zlasti na področju oblikoslovja in besedoslovja predvsem po narečnih skupinah.

Tehnologije znanja

1. 1. 2009–31. 12. 2014

OBSEG: 6,28 FTE, sredstva 2014: 340.495,11 EUR

Prepad med količino podatkov, dostopnih v digitalni obliki, in našo sposobnostjo analize teh podatkov se veča na vseh področjih človeške dejavnosti. Ti podatki lahko imajo različne oblike, od dobro urejenih, kot so relacijske podatkovne baze, do prostega besedila, shranjenega na različnih medijih v različnih jezikih. Bolj zahtevno je postalo tudi sprejemanje odločitev, tako zaradi povečane količine informacij kot zaradi povečanja števila možnosti, ki so na voljo v odločitvenih situacijah. Raziskovalni program "Tehnologije znanja" izvaja temeljne in aplikativne raziskave na področjih inteligentne analize podatkov, podpore odločanju, upravljanju znanja ter jezikovnih tehnologij, ki so ključna področja za razvoj bodoče na znanju temelječe družbe. Raziskovalni program spodbuja napredek na naštetih raziskovalnih področjih, tako skozi razvoj novih metod, tehnik in orodij kot z njihovo aplikacijo na pomembne praktične probleme.

Cilji: Temeljni opis sodobne knjižne/standardne slovenščine, specializirani jezikovni opisi, dialektološki, zgodovinsko- in primerjalnojezikoslovni opisi

Ukrep: Sprejetje temeljnih usmeritev za izdelavo temeljnih in specializiranih priročnikov slovenskega knjižnega/standardnega jezika in temeljnih ter specializiranih priročnikov ter drugih slovenističnih del s področja dialektologije, zgodovinskega in primerjalnega jezikoslovja (5–10 let) na nacionalni ravni ter njihovo izdelovanje – kot del Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost

Izvedba:

Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju

1. 1. 2009–31. 12. 2014

OBSEG 12,1 FTE, sredstva 2014: 611.751,80 EUR

Raziskovalni program je obsegal nastajajoča slovarska in monografska jezikoslovna dela s področja sodobnega slovenskega knjižnega jezika, slovenske strokovne terminologije, atlase in slovarje s področja dialektologije slovenskega jezika,

zgodovinske slovarje slovenskega jezika in pripadajoča monografska dela, etimološki slovar slovenskega jezika ter izgradnjo korpusa slovenskega jezika, kakor je smiselno in nujno za izdelavo inštitutskih slovarskih del in širše. Nujno podlago za večino najavljenih slovarskih del, še zlasti za pripravo in izdelavo slovarjev sodobnega knjižnega jezika in strokovnih terminoloških slovarjev, je predstavljala infrastrukturna dejavnost (raziskovalna in iz te posledično nastale in nastajajoče ustrezne gradivske zbirke, klasične in v večji meri elektronske), vključena v sklop t. i. Naravne in kulturne dediščine ZRC SAZU.

Ukrep: *Oblikovanje prosto dostopnega spletnega portala s čim več dosegljivimi jezikoslovnimi podatki o slovenščini, namenjenega splošnim uporabnikom in strokovni javnosti*

Izvedba:

Vključitev izbranih slovnice slovenskih avtorjev v mednarodno bazo CTF? Corpus de textes linguistiques fondamentaux in priprava portala slovenskih slovnice in pravopisov
1. 7. 2011–30. 6. 2014

OBSEG: 0,94 FTE, sredstva 2014: 34.587,80 EUR

V okviru projekta se vzpostavlja slovenski internetni portal z osnovnimi opisi vseh slovenskih natisnjenih slovnice (z izjemo nekaterih manj pomembnih šolskih slovnice), pomembnejših rokopisnih slovnice ter vseh pravopisov. Poleg tega se v okviru portala pripravljajo članki z natančnejšimi opisi izbranih slovnice in vseh pravopisov po načelih mednarodnega portala CTF s prilagoditvami, ki jih zahteva specifična slovenskega prostora.

Cilj: Vzpostavitev infrastrukture ter izdelava prosto dostopnih večjezičnih in terminoloških virov in orodij za podporo učenju in poučevanju tujih jezikov in terminološkemu delu

Ukrepa:

- *Sprejetje temeljnih usmeritev glede izdelave sodobnih dvo- in večjezičnih splošnih ter terminoloških jezikovnih priročnikov (5–10 let) na nacionalni ravni in njihovo izdelovanje kot del Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost*
- *Spodbujanje projektov, ki predvidevajo sestavljanje na enojezičnem slovenskem temeljnem opisu zasnovanih terminoloških in večjezičnih baz podatkov ter večjezičnih (vzporednih, primerljivih itd.) in terminoloških korpusov*

Izvedba:

FISHCUHE – Ribiška kulturna dediščina in jezikovna raznolikost v alpsko-jadranskem prostoru

1. 1. 2012–31. 12. 2014

OBSEG: 0,79 FTE, sredstva 2014: 42.232,84 EUR

Program dela je vključeval znanstveno dialektološko raziskavo (avdiovizualno zbiranje gradiva na terenu), jezikoslovno obravnavo zbrane ribiške terminologije in njeno ureditev v slovar, izdelavo predstavitvenega videofilma, postavitev knjižne izdaje filmskega besedila, opremljenega z bogatim slikovnim in ilustrativnim gradivom, ter promocijo ribiškega muzeja v Križu pri Trstu, v katerem bodo med drugim zaživel tudi rezultati raziskave.

Teoretični in praktični vidiki terminologije in terminografije v povezavi s spletnimi terminološkimi viri

1. 7. 2011–30. 6. 2014

OBSEG: 0,94 FTE, sredstva 2014: 34.587,80 EUR

Raziskovalni projekt je obsegal teoretično in aplikativno delo: raziskovanje in razvijanje terminološke in terminografske teorije (terminološke definicije, posamezne besedne vrste v določeni terminologiji, npr. glagol v pravni terminologiji, antonimija, raziskovanje vpliva angleščine na slovenščino s posebnim poudarkom na terminologiji, slovenjenje terminologije), objavo rezultatov v monografijah, člankih, predavanjih, izdelavo novih in dodelavo že uporabljenih računalniških orodij za obdelavo terminologije (SlovarRed 2.1), oblikovanje in objavo specializiranih korpusov, obdelavo, prevajanje, normiranje terminologij različnih področij, izdelavo in objavo normativnih, razlagalnih eno- in večjezičnih slovarjev v knjižni in elektronski obliki (splet) itd.

Jezikovni viri za slovenske učence japonskega jezika

1. 8. 2013–31. 7. 2015

OBSEG: 0,58 FTE, sredstva 2014: 10.965,50 EUR

Osrednji cilj raziskave je razviti jezikovne vire v obliki dveh tipov modulov:

1) Korpusno zasnovani viri za učence akademske japonščine (JAP, Japanese for Academic Purposes), ki obsegajo splošne jezikovne veščine. Modul bo vseboval naslednje komponente:

- iskalnik kolokacij s podatki o različnih stopnjah jezikovnega znanja,
- učni načrt kolokacij, ki vključuje teoretske vidike obdelave kolokacij, s poudarkom na podobnostih in razlikah med dvema jezikoma,
- model japonsko-slovensko-japonskega slovarja kolokacij.

2) Korpusno zasnovani viri za učence strokovne japonščine, ki se osredotočajo na veščine, specifične za določeno področje (JSP, Japanese for Specific Purposes). Modul bo vseboval naslednje komponente:

- specializirani korpus in izdelavo seznama besed,
 - učni načrt in slovarski model kolokacij določenega področja,
- pri čemer se bo raziskovalka osredotočila na eno do dve področji, ki se pogosto uporabljajo v kombinaciji s študijem japonščine na inštituciji.

Cilj: Opremljenost oseb s posebnimi potrebami s specifičnimi jezikovnimi in jezikovnotehnološkimi pripomočki in orodji

Ukrep: opis sodobne norme, standardizacija in spodbujanje znanstvenoraziskovalnega dela na področju slovenskega znakovnega jezika

Izvedba:

Korpus in pilotna slovnica slovenskega znakovnega jezika

1.7.2011–30.6.2014

OBSEG: 0,82 FTE, sredstva 2014: 10.965,50 EUR

V okviru raziskovalnega projekta SIGNOR je bil zgrajen prvi korpus slovenskega znakovnega jezika, ki vsebuje transkripcije posnetkov spontano kretanih besedil 80 oseb iz vse Slovenije. Skupna velikost korpusa je več kot 33.000 označenih kretenj, v korpusu pa je zabeleženih okrog 3.000 različnih kretenj. Korpus je izjemno dragocen vir tudi v mednarodnem smislu, saj ni prav veliko znakovnih jezikov na svetu, ki bi bili dokumentirani s tako obsežnim korpusom. Eden od ciljev projekta je bil sicer tudi gradnja pilotne slovnice, ki pa ga ni uspelo uresničiti, kajti ročno označevanje in analiziranje posnetkov sta zahtevali bistveno več časa in truda, kot je bilo načrtovano na začetku projekta.

3.1.11 Ministrstvo za kulturo

1 Jezikovno izobraževanje

Cilj: Uskladitev dejavnosti jezikovnega izobraževanja na vseh ravneh

Ukrep: *v okviru sprejemanja Akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje se opredelijo dejavnosti na vseh zadevnih področjih, in sicer glede na tip govorcev, raven šolanja, jezike in družbene potrebe, po prioritetah in v danem časovnem okviru (5–10 let)*

Izvedba:

Ministrstvo za kulturo je konec junija 2014 dalo v enomesečno javno razpravo dva samostojna, med seboj usklajena operativna dokumenta Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018: Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje (ANJI) in Akcijski načrt za jezikovno opremljenost (ANJO) (za enako obdobje), ki imata še status delovnih besedil/predlogov.

Cilj: Zmožnost govorcev slovenščine za uporabno jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij

Ukrep: *Izobraževanje (učiteljev in učečih se) za delo z jezikovnimi priročniki in viri*

Izvedba:

Ministrstvo za kulturo je v okviru javnega razpisa financiralo jezikovnotehnološko izpopolnjevanje učiteljev za poučevanje slovenskega jezika. Izvedlo ga je Slovensko društvo za jezikovno tehnologijo, ki je bilo izbrano na razpisu »Javni razpis za izbiro ponudnikov za izvedbo projektov na podlagi nacionalnega programa za jezikovno politiko«. Izpopolnjevanje je bilo organizirano z namenom seznanitve učiteljev z jezikovnimi viri in tehnologijami, do katerih je mogoče dostopati prek spleta. Vključevanje spleta tudi v pouk slovenščine je dandanes pravzaprav nujno. Internetni svet je otrokom blizu, njegovo vključevanje v učne procese pa je v času, ko vedno bolj prevladuje digitalna komunikacija, zelo pomembno. Prav tako raba e-orodij in e-virov prispeva k pomembnemu dvigu digitalne pismenosti, prek različnih spletnih jezikovnih iger pa lahko učitelji spodbudijo in navdušijo mladostnike za raziskovanje slovenščine. Jezikovnotehnološko izpopolnjevanje učiteljev je bilo izvedeno na 29 šolah, udeležilo pa se ga je več kot 300 osnovnošolskih in srednješolskih učiteljev. V okviru izpopolnjevanja so se seznanili z različnimi korpusi (Kres, Šolar, Nova beseda, jezikovni viri starejše slovenščine), orodji in portali (Slogovni priročnik, portal Fran, Pedagoški slovnični portal), slovarji (SSKJ, Spletni slovar slovenskega jezika, Teramina) ter viri za pouk književnosti.

Višina financiranja: 18.000 evrov.

2.1.3 Slovenščina kot prvi jezik

Cilj: Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje

Bralno pismenost razumemo kot osnovo vseh drugih pismenosti (medijske, IKT-pismenosti, tudi naravoslovne in matematične), saj gre za temeljno kompetenco razumevanja, uporabe, razmišljanja o napisanem besedilu ter zavzetost ob branju tega, kar bralcu omogoča doseganje postavljenih ciljev, razvijanje lastnega znanja in

potencialov ter sodelovanje v družbi – tako definira bralno pismenost raziskava PISA, ki je za slovenske 15-letnike izmerila podpovprečno stopnjo te temeljne kompetence. Raziskavo PISA financira in vodi OECD in poteka v triletnih ciklih. Od leta 2006, ko smo dobili prve rezultate, do leta 2009 se je raven pismenosti med slovenskimi petnajstletniki občutno znižala. Rezultati iz leta 2012 so slabo stanje le še potrdili. V nadaljevanju so opisani ukrepi za dvig bralne pismenosti, katerih učinke pa bodo lahko izmerili v naslednjem ciklu raziskave PISA konec leta 2015.

Bralna pismenost je nekoliko širši pojem od jezikovne zmožnosti in zajema tudi različne kontekstualne dejavnike, mdr. tudi bralno kulturo. V raziskavi PISA je bilo namreč ugotovljeno, da na stopnjo bralne pismenosti vpliva tudi bralna kultura 15-letnikov, predvsem branje v prostem času. Ministrstvo za kulturo si prizadeva z različnimi ukrepi spodbujati bralno kulturo, ne le s tistimi, ki so neposredno povezani in kot taki evidentirani v pričujoči Resoluciji o nacionalnem programu za jezikovno politiko. Ena od osnovnih predpostavk snovanja in udejanjanja politik na področju bralne kulture je ugotovitev, da na razvoj bralne kulture naših otrok vpliva tudi bralna kultura staršev in starih staršev, zato se ukrepi in politike osredotočajo na različne cilje skupine.

Veliko vlogo pri tem imajo zlasti splošne knjižnice, ki vse bolj postajajo krajevna središča kulture, branja, srečevanja in druženja ter dostopa do različnih informacij ter tako pripomorejo h krepitvi sodobne informacijske družbe. Temu se pridružuje tudi njihova družbenorazvojna vloga v smislu izenačevanja kulturnih, izobraževalnih in drugih socialnih možnosti. Ključnega pomena za razvoj branja so programi in projekti s področja bralne kulture, z namenom, da po eni strani vzgajajo dobre kritične bralce, po drugi pa, da promovirajo branje med nebralci. Za povečanje bralne aktivnosti knjižnice oblikujejo programe za prepoznane ciljne skupine, s katerimi načrtno prispevajo k razvijanju bralne pismenosti. Tudi država v okviru vsakoletnega sofinanciranja nakupa knjižničnega gradiva spodbuja splošne knjižnice k oblikovanju čim kakovostnejših nabavnih politik, da bi njihove knjižnične zbirke uporabnike knjižnic v čim večji meri motivirale k zanimanju za raznovrstna besedila z različnih področij za potrebe vseživljenjskega učenja in s tem dviga ravni bralne pismenosti. Iz državnega proračuna za kulturo Ministrstvo za kulturo sofinancira različne aktivnosti splošnih knjižnic za boljšo pismenost (sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva za bralno pismenost in dvig stopnje bralne kulture, sofinanciranje IKT za informacijsko pismenost, sofinanciranje bibliobusov za boljšo dostopnost branja).

Pomembno vlogo pri spodbujanju bralnih navad, bralne kulture in posledično tudi bralne pismenosti ima tudi Javna agencija za knjigo Republike Slovenije (JAK), ki sofinancira literarne festivale, literarne prireditve, strokovna srečanja in literarne nagrade, omogoča lažje uveljavljanje slovenskih avtorjev in knjige, oblikuje vseživljenjske bralne navade ter zagotavlja široko dostopnost vrhunskega izvirnega leposlovja in humanistike. Sofinancira programe, ki spodbujajo branje različnih starostnih skupin, razvija odnos do knjige, izboljšuje dostopnost vrhunskega leposlovja in humanistike ter povezuje subjekte, ki podpirajo branje na nacionalni in regionalni ravni. JAK izvaja nacionalne kampanje za promocijo in širjenje branja (Rastem s knjigo), večletno in enoletno subvencioniranje izvajalcev literarnih festivalov ter večletno in enoletno subvencioniranje izvajalcev programov razvijanja bralne kulture, ob tem pa v zadnjem času vse bolj intenzivno tudi samostojno izvaja promocijo branja in knjig.

V nacionalne kampanje za promocijo branja in knjige JAK vključuje tudi knjigarne, ne le knjižnice, ki tako postajajo središča srečevanja med knjigo in bralcem (kupcem).

Odmeven dogodek, ki dviga zavest o pomenu kulturne vzgoje na nacionalni ravni, je tudi Kulturni bazar. Ministrstvo za kulturo vsako leto združi moči z Ministrstvom za

izobraževanje, znanost in šport, Zavodom RS za šolstvo, Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvom za zdravje, Ministrstvom za zunanje zadeve, Slovensko nacionalno komisijo za Unesco, CMEPIUS-om ter kulturnimi ustanovami iz vse Slovenije ter pripravi dogodek, s katerim želi doseči boljšo obveščenost o kulturni ponudbi v Sloveniji ter v strokovni in širši javnosti prebuditi interes za kulturno-umetnostno vzgojo in v tem okviru tudi za bralno kulturo.

V okviru razpoložljivih proračunskih sredstev Ministrstvo za kulturo financira tudi ukrepe medijske pismenosti, ki so zapisani v Nacionalni program za kulturo. Medijsko pismenost namreč razumemo kot eno bistvenih kompetenc sodobne informacijske družbe. V tem smislu Ministrstvo za kulturo nudi podporo medresorskim programom medijskega opismenjevanja, nacionalni promociji branja in kupovanja časnikov, časopisov in revij ne glede na njihov nosilec, povečanju obsega programov RTV Slovenija, ki načrtno dvigujejo nivo medijske pismenosti, in programom civilne družbe na področju medijske pismenosti.

V nadaljevanju je predstavljenih nekaj konkretnih ukrepov na področju prizadevanj za dvig ravni jezikovne zmožnosti.

Ukrep: *Organiziranje in izvajanje ustreznega jezikovnega usposabljanja glede na sporazumevalne potrebe različnih ciljnih skupin na vseh stopnjah izobraževanja*

Izvedba:

Javni razpis za (so)financiranje projektov, namenjenih predstavljanju, uveljavljanju in razvoju slovenskega jezika v letu 2014 (18.447 evrov). Cilj razpisa je bil promocija slovenskega jezika, predvsem pa seznanjanje javnosti z uporabo jezikovnih priročnikov, drugih jezikovnih virov in tehnologij (tečaji, poletne šole, seminarji in druge oblike dopolnilnega jezikovnega izobraževanja na področju jezikovnih virov in tehnologij, tekmovanja in druge prireditve, s katerimi se popularizira, širi ali razvija znanje o uporabi jezikov virov in tehnologij, ter drugi projekti, ki prispevajo k spoznavanju ter spodbujajo k usposabljanju za uporabo jezikovnih virov in tehnologij).

Izbrani in sofinancirani so bili naslednji projekti:

- Razvežimo jezik (Društvo za domače raziskave, 4.000 evrov),
- Izdelava spletne strani z opisi jezikovnih virov in orodij za slovenščino ter osnovnimi (video)navodili za njihovo uporabo (Trojina, zavod za uporabno slovenistiko, 3.500 evrov),
- Družinska besedna olimpijada (Ljudska univerza Žalec, 4.000 evrov),
- Uporaba jezikovnih priročnikov ter drugih jezikovnih virov in tehnologij za slovenski jezik pri zainteresiranih javnostih slovenskega zamejstva (Slovensko kulturno središče Planika, 1.900 evrov) in
- Strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje lektorjev slovenskih besedil (Lektorsko društvo Slovenije, 5.047 evrov).

2.1.4 Slovenščina kot drugi in tuji jezik

Cilj: Širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot drugem in tujem jeziku

Ukrep: *Prenova normativov in standardov z vidika uvedbe uvajalnih intenzivnih tečajev slovenščine za priseljenske otroke*

Izvedba:

Eden od projektov v okviru Javnega razpisa za izbiro ponudnikov za izvedbo projektov na podlagi nacionalnega programa za jezikovno politiko je bila tudi izvedba tečajev slovenščine za priseljenske otroke, ki lahko predstavljajo dobro prakso na področju intenzivnih tečajev z vidika možnosti za redefinicijo normativov in standardov. Na podlagi javnega razpisa je bila izbrana Filozofska fakulteta. Ministrstvo za kulturo se je za financiranje tečaja odločilo tudi zato, ker se številni priseljenki zaradi neznanja jezika kot enega od bistvenih dejavnikov uspešne integracije v družbo srečujejo z različnimi težavami pri spremljanju pouka in sodelovanju, pogovoru z učitelji in slovenskimi vrstniki, sodelovanju v obšolskih dejavnostih ipd. Z intenzivnim štirinajstdnevnim tečajem pred začetkom šole so izvajalci želeli ustvariti tudi čim boljše pogoje za jezikovni vstop teh otrok v novo šolsko leto.

Tečaj je potekal od 25. avgusta do 5. septembra 2014 in odziv otrok in dijakov priseljencev je bil izredno velik. Tečaja, ki je potekal v prostorih Filozofske fakultete, se je udeležilo 86 učencev in dijakov iz 28 različnih osnovnih in srednjih šol. Največ udeležencev je bilo iz Bosne in Hercegovine ter Makedonije, tečaja pa so se udeležili tudi otroci iz Rusije, Kosova, Kitajske, Ukrajine ter drugih držav. Pouk je potekal v osmih skupinah, otroci pa so bili vanje razporejeni glede na raven znanja slovenščine, starost in prvi jezik. Učitelji so skupno izvedli 428 ur pouka, ob koncu pa so udeleženci pripravili tudi zaključno slovesnost, na kateri so pokazali svoje znanje, izdali pa so tudi časopis, v katerem so se predstavili, razmišljali so o idealnem dnevu, pa o tem, kaj imajo radi in kako si zamišljajo sanjsko šolo, sami pa so poskrbeli tudi za likovno opremo.

Višina financiranja: 12.500 evrov.

2.1.5 Jeziki manjšin in priseljencev v Republiki Sloveniji

Cilj: Zagotovitev pogojev za učinkovito jezikovno in siceršnjo družbeno integracijo govorcev manjšinskih jezikov.

Ukrep: zagotovitev ustreznega prostora v programih javnih medijev v jezikih govorcev, katerih prvi jezik ni slovenščina in ki takega prostora še nimajo in si takšne prisotnosti v medijih želijo

Izvedba:

Ministrstvo za kulturo v okviru letnega javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev podpira medije pri ustvarjanju in razširjanju programskih vsebin, ki so med drugim pomembne tudi za uresničevanje pravice italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji do javnega obveščanja in do obveščenosti. V segmentu tega javnega razpisa, ki je namenjen t. i. programom posebnega pomena, ki so v javnem in kulturnem interesu RS (lokalni, regionalni, študentski in nepridobitni radijski in televizijski programi), pa je kot eno izmed meril določeno tudi »omogočanje uresničevanja pravice do javnega obveščanja in obveščenosti lokalnim in manjšinskim skupnostim in ali se razširja v manjšinskih jezikih«. Ministrstvo je v letih 2013–2014 prek letnega javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev podelilo finančna sredstva za informativne programske vsebine, ki med drugim obravnavajo vprašanja narodnih ter manjšinskih in etničnih skupnosti v RS.

MK tudi z aktivnimi ukrepi spodbuja prepoved sovražnega govora, in sicer z letnimi razpisi za sofinanciranje programskih vsebin medijev. Med cilji oz. nameni tega razpisa je namreč določena tudi »kultura javnega dialoga«, v posebnem segmentu razpisa, ki je namenjen t. i. programom posebnega pomena, ki so v javnem in kulturnem interesu RS (lokalni, regionalni, študentski in nepridobitni radijski in televizijski programi), pa je kot eno izmed meril določeno tudi »zagotavljanje upoštevanja načela kulturne raznolikosti, načela enakih možnosti spolov ter uveljavljanja strpnosti.«

Realizacija: MK je v letu 2014 za izvedbo projektov sofinanciranje informativnih programskih vsebin, ki med drugim obravnavajo vprašanja narodnih ter manjšinskih in etničnih skupnosti v RS, namenilo 314.600 evrov. Ob tem pa je treba poudariti, da je bil pri zadevnih sofinanciranih programskih vsebinah "omogočanje uresničevanja pravice do javnega obveščanja in obveščenosti lokalnim in manjšinskim skupnostim" le eden izmed ciljev oz. da so se s temi podeljenimi sredstvi zagotavljali tudi drugi cilji, ki so v javnem interesu na področju medijev v RS, kot jih določa 4. člen Zakona o medijih.

2.2 Jezikovna opremljenost

Cilj: Uskladitev dejavnosti pri načrtovanju in izvajanju Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost

Ukrep: Spodbujanje raziskav o slovenskem jeziku in drugih jezikih, ki sodijo v okvir slovenske jezikovne politike, kot podpora Akcijskemu načrtu za jezikovno opremljenost

Izvedba:

Ukrep bo realiziran v prihodnjih letih, podlaga zanj je pripravljena tudi v osnutkih Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost.

Ukrep: v okviru sprejemanja Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost (5–10 let) se opredelita izdelava jezikovnih priročnikov in razvoj jezikovnotehnoloških virov, orodij in aplikacij za slovenski jezik, ki akterjem na tem področju zagotavljata enakopravno soudeležbo pri vnaprej določenem mednarodno primerljivem razvoju. Akcijski načrt predpostavlja, da se s strani financerja načrta ustanovi posebno telo, ki skrbi za njegovo izdelavo, spremljanje ter koordinacijo različnih virov financiranja. Akcijski načrt se sprejme najpozneje v enem letu od sprejema Resolucije in nato dosledno izvaja po sprejeti dinamiki

Izvedba:

Delovna skupina za pripravo Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost je pripravila osnutek akcijskega načrta, v katerem je upoštevala tudi ta ukrep.

2.2.2 Jezikovni opis

Cilj: Temeljni opis sodobne knjižne/standardne slovenščine, specializirani jezikovni opisi, dialektološki, zgodovinsko- in primerjalnojezikoslovni opisi

Ukrep: Sprejetje temeljnih usmeritev za izdelavo temeljnih in specializiranih priročnikov sodobnega slovenskega knjižnega/standardnega jezika in temeljnih ter specializiranih priročnikov ter drugih slovenističnih del s področja dialektologije, zgodovinskega in primerjalnega jezikoslovja (5–10 let) na nacionalni ravni ter njihovo izdelovanje – kot del Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost

Izvedba:

Na Ministrstvu za kulturo je 12. februarja 2014 potekal Posvet o novem slovarju sodobnega slovenskega jezika. Posvet je bil zasnovan kot konkreten korak, da preidemo prek soočenja različnih strokovnih pogledov do skupnega konsenza, na podlagi katerega bo stroka postavila temelje konceptu novega slovarja. Ta mora biti prijazen do uporabnika, utemeljen na sodobnih, preverjenih, kakovostnih in mednarodno primerljivih strokovnih izhodiščih. Resolucija o nacionalnem programu za

jezikovno politiko izpostavlja izdelavo novega slovarja slovenskega jezika kot eno glavnih prioritet, zato je posvet pomenil zavezo, da s skupnimi močmi vsi akterji s tega področja, torej Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Javna agencija za raziskovalno dejavnost, SAZU, univerze in raziskovalne inštitucije, ustvarijo pogoje za nastanek novega slovarja. Nekatere smernice so bile vključene tudi v besedilo Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost.

Ukrep: Oblikovanje prosto dostopnega spletnega portala s čim več dosegljivimi jezikoslovnimi podatki o slovenščini, namenjenega splošnim uporabnikom in strokovni javnosti. Portal mora biti vzpostavljen v roku enega leta od sprejema resolucije, pri čemer je treba zagotoviti financiranje za njegovo vzpostavitev in dolgoročno delovanje.

Izvedba:

Marca 2014 je bil objavljen Javni ciljni razpis za izbor izvajalcev projektov digitalizacije in informacijske dejavnosti na področju slovenskega jezika, ki jih bo v letih 2014–2017 sofinancirala Republika Slovenija iz proračuna, namenjenega za kulturo. Sofinanciran je bil projekt Vzpostavitev in vzdrževanje spletnega portala Jezikovna politika Republike Slovenije. Namen portala je spletna dostopnost čim več obstoječih podatkov o slovenščini, sodobnih priročnikov slovenskega standardnega jezika, učbenikov ter svetovalnih storitev, narečnih slovarjev in monografij o narečjih ter večjezičnih in terminoloških baz podatkov, dosegljivost podatkov o jezikovnih virih in tehnologijah in enostaven dostop do strokovnega svetovanja prek portala pri vseh jezikovnih vprašanjih.

Portal bo pokrival vsa poglavja iz Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 :

- jezikovno situacijo (opis stanja),
 - jezikovno izobraževanje (slovenščina kot prvi jezik v RS na vseh stopnjah izobraževanja, slovenščina zunaj RS, slovenščina kot drugi in tuji jezik, jeziki manjšin in priseljencev v RS, tuji jeziki, govorniki s posebnimi potrebami, jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti),
 - jezikovno opremljenost (jezikovni opis, standardizacija, terminologija in večjezičnost, jezikovna svetovalnica, jezikovne tehnologije, digitalizacija, govorniki s posebnimi potrebami),
 - formalnopravne vidike slovenske jezikovne politike in
 - slovenščino kot uradni jezik Evropske unije.
- Portal bo omogočil dostop do že obstoječih in delujočih vsebin in storitev iz nabora poglavij Resolucije, neobstoječe pa vzpostavil.

Višina finančnih sredstev v letu 2014: 24.500 evrov.

2.2.3 Standardizacija

Cilj: Izvajanje dejavnosti, s katerimi bodo govorniki slovenščine in tujim govornikom, ki se želijo naučiti slovenščine, zagotovljeni vsi pogoji, da se seznanijo z jezikovnim standardom in se sporazumevajo v skladu z njim

Ukrep: Sprejetje temeljnih usmeritev glede razvoja sodobnih standardizacijskih priročnikov in storitev, predvsem v luči novih medijev in spremenjenih navad uporabnikov standardizacijskih pripomočkov – kot del Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost

Izvedba:

Vključeno v osnutek Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost.

Ukrep: *Vzpostavitev svetovalnega telesa, ki deluje prek prosto dostopnega spletnega portala s čim več dosegljivimi jezikoslovnimi podatki o slovenščini*

Izvedba:

Ukrep je bil realiziran v okviru projekta Vzpostavitve in vzdrževanja spletnega portala Jezikovna politika, znotraj katerega bo izvajalec vzpostavlja tudi jezikovno svetovalnico. Gl. zgoraj.

2.2.4 Terminologija in večjezičnost

Cilj: Vzpostavitev infrastrukture ter izdelava prosto dostopnih večjezičnih in terminoloških virov in orodij za podporo učenju in poučevanju tujih jezikov in terminološkemu delu

Ukrep: *Sprejetje temeljnih usmeritev glede izdelave sodobnih dvo- in večjezičnih splošnih ter terminoloških jezikovnih priročnikov (5–10 let) na nacionalni ravni in njihovo izdelovanje – kot del Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost*

Izvedba:

Vključeno v osnutek Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost.

Ukrepa:

- *Vzpostavitev splošnega večjezičnega portala, ki bo del prosto dostopnega spletnega portala s čim več dosegljivimi jezikoslovnimi podatki o slovenščini, kjer bo na voljo večjezična vsebina, zbrana s pomočjo digitalizacije ali z drugimi sredstvi iz obstoječih dvo- ali večjezičnih virov. Portal naj omogoča tudi izkoriščanje moči množice pri nadgrajevanju vsebin in mora delovati kot večjezični agregator podatkov kontrastivne narave iz drugih delov spleta.*
- *Vzpostavitev terminološkega portala kot dela prosto dostopnega spletnega portala s čim več dosegljivimi jezikoslovnimi podatki o slovenščini, ki bo vseboval tako obstoječe kot tudi nastajajoče terminološke slovarje, terminološke baze in učinkovit svetovalni servis ter bo izkoriščal možnosti hitre izmenjave znanja in mnenj med področnimi strokovnjaki in jezikoslovcji, ki jih omogoča splet. V okviru portala mora biti predvidena tudi vzpostavitev nacionalnega mehanizma za potrjevanje terminologije Evropske unije.*

Izvedba:

Ukrepa bosta realizirana v okviru večletnega projekta vzpostavitve spletnega portala Jezikovna politika Republike Slovenije.

2.2.5 Jezikovne tehnologije

Cilj: Spodbujanje razvoja jezikovnih tehnologij za slovenski jezik, ki vključuje vzpostavitev potrebne infrastrukture ter izdelavo čim bolj prosto dostopnih virov in orodij

Ukrep: *Sprejetje temeljnih usmeritev razvoja sodobnih jezikovnih tehnologij na nacionalni ravni (5–10 let) in njihovo izdelovanje – kot del Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost*

Izvedba:

Temeljne usmeritve razvoja sodobnih jezikovnih tehnologij na nacionalni ravni so navedene v Akcijskem načrtu za jezikovno opremljenost.

2.2.6 Digitalizacija

Cilj: Spodbujanje digitalizacije in omogočanje prostega dostopa za vse obstoječe jezikovne vire in priročnike, ki predstavljajo kulturno dediščino oziroma znanstveno produkcijo, vezano na slovenski jezik

Ukrep: *V mehanizem izbire projektov, katerih namen je produkcija jezikovnih virov in priročnikov, financiranih z javnimi sredstvi, se vgradi zahteva, ki zagotavlja, da so izdelani viri in priročniki v največji možni meri standardizirani in dostopni tudi prek spleta*

Izvedba:

Pri vsakem javnem razpisu, če to vrsta razpisa dopušča, se to napotilo upošteva.

Ukrep: *dodelitev infrastrukturnih raziskovalnih sredstev za tiste programe, ki vsebujejo digitalizacijo pisne kulturne dediščine (ta ne zajema le izdelave skenogramov, temveč tudi čistopise, za pomembne dokumente pa tudi tekstnokritične izdaje) in digitalizacijo ali prilagajanje digitalnemu okolju jezikovnih priročnikov za slovenščino, in tistim, ki zagotavljajo spletni dostop do celotnih besedil znanstvene produkcije v slovenskem jeziku*

Izvedba:

Digitalizacija slovenske leposlovne klasike

Projekt Wikivir teče neprekinjeno in utečeno že šest let, njegov namen je digitalizacija, konvertiranje in popravljanje digitaliziranih besedil slovenske leposlovne klasike. Glavni načrtovani vir zadnje digitalizacije je bil Digitalna knjižnica Slovenije (dLib.si), in sicer leposlovni podlistki v slovenskem časopisju s konca 19. in začetka 20. stoletja, ki so zaradi slabe podlage v besedilni obliki malodane nečitljivi in jih zato dLibov iskalnik ne najde niti niso bibliografsko zajeti njihovi metapodatki. Cilj je popularizirati besedila slovenske slovstvene dediščine. Izvajalec je Zveza društev Slavistično društvo Slovenije iz Ljubljane.

Letno financiranje v višini 5.000 evrov.

Digitalizacija kulturnega gradiva

Glavni namen digitalizacije kulturnega gradiva je v njegovi hrambi ter v spletni dostopnosti. Iz podatkov, pridobljenih od institucij na področju kulture, je razvidno, da se je celotna količina digitaliziranega gradiva v letu 2014 povečala za približno 21 odstotkov v primerjavi z letom 2013. Ocenjena izhodiščna vrednost iz leta 2013, ki je bila 650.000 različnih enot, je v letu 2014 dosegla 792.351 različnih enot kulturnega gradiva. Zbirka slovenskih digitalnih vsebin v evropski digitalni knjižnici je dosegla 314.367 enot in je po številu enot primerljiva z državami, kot sta Estonija in Islandija.

Za namen realizacije digitalizacije kulturnega gradiva, njegovo hrambo ter spletno dostopnost so bila dodeljena in porabljena namenska sredstva s proračunske postavke Digitalizacija na področju kulture in sredstva s proračunske postavke za izvajanje nalog

javne službe na področju arhivske, knjižnične in muzejske dejavnosti. Sredstva z namenske postavke Digitalizacija so bila dodeljena Narodni in univerzitetni knjižnici za delovanje nacionalnega agregatorja e-kulturnih vsebin za Europeano, regionalnim arhivom za stroške vzdrževanja informacijskega sistema regionalnih arhivov SIRAnet in državnim muzejem za programe digitalizacije analognih kulturnih vsebin v skupni višini 163.246 evrov. Poleg navedenih sredstev so bila porabljena tudi sredstva za izvajanje javne službe (stroški dela in programski materialni stroški). Za namen izvajanja Resolucije ni bilo dodeljenih namenskih sredstev.

2.2.7 Govorci s posebnimi potrebami

Cilj: Opremljenost oseb s posebnimi potrebami s specifičnimi jezikovnimi in jezikovnotehnološkimi pripomočki in orodji

Izvedba:

V okviru projekta vzpostavitve infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim, slabovidnim ter osebam z motnjami branja, ki je bil izveden v letu 2014, je bilo digitaliziranih 182 naslovov ter izdelanih 80 knjig v zvoku – v formatu mp3, od tega 50 v formatu Daisy (digitalne govoreče knjige). Ministrstvo za kulturo je projekt financiralo ob pomoči evropskih sredstev – skupaj je bilo porabljeno 820.665,74 evra.

Ukrep: Vključitev specifičnih virov in orodij za osebe s posebnimi potrebami v Akcijski načrt za jezikovno opremljenost

Izvedba:

Ukrep je bil s pripravo osnutka Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost realiziran.

2.3 Formalnopravni vidiki slovenske jezikovne politike

Cilj: Zagotovitev raziskovalnih in empiričnih podlag za učinkovito jezikovno politiko

Ukrep: Raziskave izbranih vidikov jezikovne situacije v vlogi presoje učinkovitosti veljavnega formalnopravnega okvira jezikovne ureditve Republike Slovenije

Izvedba:

Leta 2014 je bil izveden raziskovalni projekt Izbrani vidiki jezikovne situacije v Republiki Sloveniji v vlogi presoje učinkovitosti njene veljavne zakonske ureditve (http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/raziskave-analize/slovenski_jezik/Raziskava_izbrani_vidiki_jezikovne_situacije_v_RS_2015.pdf), evalvacija obstoječe zakonodaje glede regulative statusa in rabe slovenščine in drugih jezikov. Pokazala je sedanje stanje, evidentirala problematične točke na področju rabe slovenščine in dala predloge za spremembe oz. rešitve za izboljšanje veljavne zakonodaje in zakonodajnih predlogov (obstoječa nomotehnična rešitev, veljavna pravna ureditev javnih prireditev, poimenovanj firm oziroma imen pravnih oseb zasebnega prava in fizičnih oseb, ki opravljajo registrirano dejavnost, v tujini pridobljenih nazivov oz. naslovov, naloge različnih nosilcev jezikovne politike idr.). Raziskavo sta opravila Univerza v Mariboru in Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanost in umetnosti.

Financirano v vrednosti 10.000 evrov.

Ukrep: Sistematično evalviranje in oblikovanje predlogov za revidiranje in nadgrajevanje formalnopravnega okvira jezikovne ureditve Republike Slovenije v koordinaciji Službe za slovenski jezik

Na podlagi 26. člena Zakona o javni rabi slovenščine (Uradni list RS, št. 86/04) Služba za slovenski jezik spremlja potek spreminjanja zakonodaje, še posebej tistih zakonov, ki vsebujejo določbe glede rabe slovenščine, in ažurira preglednico teh zakonov. Pregled je objavljen tudi na spletnih straneh Ministrstva za kulturo.

Ukrep: Priprava celovitega pregleda in ocene slovenske jezikovne situacije za potrebe priprave naslednjega nacionalnega programa za jezikovno politiko

Izvedba:

Ukrep bo predvidoma realiziran v letu 2017.

4 Priporočila Vlade RS za izboljšanje uresničevanja ciljev Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko:

1. Od vseh resornih ministrstev ter drugih organov pričakujemo večjo vsebinsko in finančno pozornost do jezikovne politike ter uresničevanja sprejetih zastavljenih ciljev.
2. Vsi predlogi predpisov, ki na posameznih področjih urejajo tudi javno rabo slovenskega jezika, morajo biti usklajeni s Službo za slovenski jezik na Ministrstvu za kulturo kot ključnim organom za koordinacijo slovenske jezikovne politike.
3. Najpozneje do konca leta 2017 morajo pristojni organi pripraviti pregled doseženih resolucijskih ciljev in uresničenih ukrepov na področju jezikovne politike s svojega delovnega področja, ki bo delna podlaga za pripravo nacionalnega programa za naslednje petletno obdobje.
4. Zaradi boljšega ozaveščanja ključnih dejavnikov v državni upravi o pomembnosti uresničevanja sprejete jezikovne politike priporočamo organizacijo občasnih evalvacijskih delovnih srečanj na ravni državnih sekretarjev in direktorjev vladnih služb o posebej pomembnih problemskih sklopih uresničevanja ciljev in ukrepov jezikovne politike, ki jih kot takšne ob svojem rednem spremljanju stanja na tem področju prepozna Ministrstvo za kulturo.
5. Državnim organom priporočamo, da javne uslužbenke spodbujajo h kakovostnemu in kontinuiranemu jezikovnemu izobraževanju in usposabljanju, tega načrtujejo in jim ga omogočijo ter s tem prispevajo k njihovem ozaveščanju o družbeni vlogi slovenskega jezika.

5 Kazalo

POROČILO.....	1
za leto 2014.....	1
1 Jezikovna politika 2014–2018	2
1.1 Sprejem resolucije	3
1.2 Cilji, ki jih zasleduje jezikovna politika	4
1.3 Cilji, ki naj bi jih v okviru jezikovne politike uresničili	4
1.3.1 Področje jezikovnega izobraževanja	4
1.3.2 Jezikovna opremljenost	5
1.3.3 Formalnopravni vidiki slovenske jezikovne politike:	6
1.3.4 Slovenščina kot uradni jezik EU:.....	6
2 Ustanovitev Medresorske delovne skupine za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije.....	7
3 Poročilo o izvajanju jezikovne politike.....	9
3.1 Poročila o realizaciji po posameznih organih	10
3.1.1 Javna agencija za knjigo RS.....	10
3.1.2 Generalni sekretariat Vlade RS.....	12
3.1.3 Ministrstvo za javno upravo – Upravna akademija.....	12
3.1.4 Urad Vlade RS za narodnosti	13
3.1.5 Slovenska akademija znanosti in umetnosti.....	15
3.1.6 Ministrstvo za zunanje zadeve	16
3.1.7 Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	16
3.1.8 Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport	16
3.1.9 Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.....	32
3.1.10 Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS.....	32
3.1.11 Ministrstvo za kulturo	38
4 Priporočila Vlade RS za izboljšanje uresničevanja ciljev Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko:	48
5 Kazalo	49